

הישיבה השבעים-ושתיים של הכנסת התשיעית

יום שלישי, ט"ז שבט תשל"ח (24 ינואר 1978)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מוכיר הכנסת נ. לורך :

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונח
חו היום על שולחן הכנסת מסקנות ועדת החינוך והתר-
בות בנושא : התכנית המעוותת דמות העדה הדרוזית
ששודרה בטלוויזיה, ובנושא : הצורך במניעת שידור ה-
תכנית בטלוויזיה "בערוגות החשק".

היו"ר ח. גרופמן :

אני מתכבדת לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה
נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. החלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון), תשל"ח—1977 *

להעלאת המחיר של סיגאריות מיובאות ולקביעת שיטת
אחידה לגביית המס על סיגאריות מיבוא ועל אלו
מייצור מקומי.

חברי הוועדה היו בדעה שהפער היה גדול מדי,
ולפי המלצת הוועדה הופחת המס לתקופת-מעבר מ-12%
ל-5% עד 31 במאָרס 1978. יבואני הסיגאריות גם הם
ויתרו על חלק מרווחיהם, כך שבסך-הכול ירד המחיר
לצרכן בשתי לירות.

מצד שני, כדי להקל על היצרן המקומי, הוחלף מס
הבלו על הסיגאריות המקומיות במס קנייה כאמור
על-מנת לאפשר ליצרנים לשלם את המסים המגיעים מהם
רק לאחר ביצוע המכירה בפועל.

היו"ר ח. גרופמן :

חברי הכנסת, אני מעמידה את ההחלטה בדבר אי-
שור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון), תשל"ח—
1977, להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על
טובין (תיקון), תשל"ח—1977, נתקבלה.

ג. חוק התקציב לשנת הכספים 1978, תשל"ח—1978 ** (קריאה ראשונה)

שרה דורון (הליכוד) :

גברתי היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להתייחס
לתקציב משני אספקטים : הצורך בתיגבור כוח העבודה
היצרני לפיתוח המשק, להרחבתו ולעצמאות כלכלית,
והשלכות תקציב המדינה על התקציב המשפחתי. שני

היו"ר ח. גרופמן :

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום : המשך ה-
דיון בחוק התקציב לשנת הכספים 1978, תשל"ח—1978,
קריאה ראשונה. רשות היבור לחברת-הכנסת דורון,
ואחריה — לחברת-הכנסת אמיר.

* נספחות.

** "דברי הכנסת", חוב' י"ד, עמ' 1308.

לעבודה. מדוע הן אינן עובדות? הנחה מוטעית: לגבי רים השכלה רבה יותר; מציאות: 52% מבעלי ההשכלה העל-תיכונית או האקדמית בארץ הם נשים; 71.6% ממחזיקי תעודות על-תיכוניות הם נשים. עוד הנחה מוטעית: מקצועות גבריים ומקצועות נשיים; מציאות: בהשפעת הלחמות למען שיווי זכויות נפתחו מקצועות רבים לפני הנשים בארצות-הברית. בלחץ אירגוני נשים נהוגות נשים במוניות, במשאיות ובקטרי רכבות. בישראל מוכנים להפקיד אוטובוס בידי אשה רק בעתות-חירום. אגב, במלחמת יום-כיפור הוכח עד כמה חשובה עבודת הנשים במיגון רחב של מקצועות. יש מקצועות רבים שבהם מצליחות נשים יותר מגברים, כגון אלקטרוניקה, טקסטיל ומכאניקה עדינה. זאת פרת למקצועות נשיים כגון מקצוע של עבודה סוציאלית, שבו 68% מן המעסיקים הם נשים; 70% מהמועסקים בהוראה בבתי-ספר ובגני-ילדים הם נשים; 86% מבין האחיות והעובדים במקצועות פארא-רפואיים, הם נשים.

הסיבות לגידול בלתי-מספיק במספר הנשים העובדות: 1. אפליה בקבלה לעבודה, וידועים מקרים שכאשר נשים נרשמו למכרזים בשמן המלא הן לא הוזמנו ל-ריאונוות, וכאשר חתמו רק בשמן המשפחתי הוזמנו מיד. זו הסיבה שלפניכם הונחה הצעת החוק הפרטית שלי על שיווי ההזדמנויות בתעסוקה לאשה. אי-קידום נשים בעבודה והימצאותן במקצועות אשר השכר המשולם בהם נמוך, כגון פקידות בדרג נמוך במקצועות מזכירות, כתבניות, נקבות, מביאים לכך שמספרן של הנשים במקצועות אלה מגיע ל-98% ואילו מספר הנשים בתפקידי המינהל הבכיר מגיע ל-8.6%. בקרב עובדי המדינה חלקן של הנשים העובדות מגיע ל-42%, בדרגות ט"ו-כ"א רק 8%, ובדרגות י"ד-י"ז — 61%. על-אף חוק שיווי הזכויות משתכרות נשים לעתים קרובות פחות מגברים בעד עבודה מקבילה. סיבות נוספות לאי-יציאת נשים לעבודה נעוצות בחקיקה. החוק האוסר על נשים עובדות לילה, יותר משהוא מגן על הנשים הוא בולם את התקדמותן ומצמצם את מיגוןן המקצועות הפתוחים לפניהן.

אין די תמריצים כספיים על-ידי הכרה בהוצאה לעזרת-בית או מטפלת כחוצאה המוכרת על-ידי מס הכנסה, ועל-אף הקשיים התקציביים צריך להתחיל במתן הקלות בשטח זה. יש גם סיבות של מסורת וחוסר חינוך-מספיק לעבודה וכמו-כן הכשרה בלתי-מספקת של בנות לעבודה מקצועית.

מה באפשרותנו לעשות למען עידוד נשים לצאת לעבודה? — 1. הנחת יום לימודים ארוך כמטרה סופית, ובינתיים להפעיל ביתר-שאת יום חינוך ארוך ויום שבת ארוך בבתי-הספר; 2. להגדיל את מספר הפעילות והמעונות על-ידי עידוד אירגוני הנשים ומקומית העבודה הגדולים לפתוח מעונות-יום נוספים; 3. פתירות מאולתרים על-ידי עידוד יומה מקומית של נשים, כפי שנעשה בחוף המערבי בארצות-הברית. נשים התארגנו בקבוצות — אחת שמרה על הילדים תמורת שכר והאחרות יצאו לעבודה; 4. להגמיש את יום העבודה ולהגדיל את מספר המשרות החלקיות. לדוגמה, יש קשר בין המשיקל הגבוה של הנשים בתוספת העובדים בשירותים-בורים ובין הגידול במשרות חלקיות. הנשים מהוות כ-שלושה-רבעים מבין המועסקים במשרה חלקית בשירותים הציבוריים.

הנושאים החשובים הללו מחייבים תיגבור כוח העבודה על-ידי הגדלת מספר הנשים העובדות מחוץ למשק ביתי. לעניות דעתי גם נשים העובדות "רק" במשק ביתי במרבית המקרים נשים עובדות. אולם בנסיבות הקיימות רצוי הן למדינה והן לנשים ולמשפחותיהן, שהן תצטרפנה לכוח העבודה היצרני במשק.

אשר לאספקט הראשון — תיגבור כוח העבודה היצרני במשק — במציאות הכלכלית במדינת ישראל כוח-אדם הוא אוצר אשר יכול להביא להמשך פיתוח המשק, ואי-ניצולו עלול לגרום להאטה בפיתוחו. עיקר הירידה בה בלתי-מנוגלת של כוח-אדם נמצאת בקרב ציבור הנשים מכל הגילים. לדאבוני, לא עודדנו על-ידי חינוך, עידוד, חקיקה, הכוונה ויצירת תנאים וכלים מתאימים את הציבור הזה לצאת לעבודה.

כדי להמחיש את דברי אביא לדוגמה את סיפורו של מפעל "אבי-מודל" — מפעל קונפקציה ליצוא בגבי-עתי-שאלו בירושלים. המפעל נסגר זמנית ועשר העובדות הוצאו לחופשה ללא תשלום. תביעת המפעל לקבל מייד עשרים עובדות נוספות לא נתממשה. המפעל ממתיך לתוצאות מעשיות ונמשכים מאמצים נמרצים למציאת עובדות בעלות כושר הסתגלות מקצועי. גם הרחבת מפעל הקונפקציה של "אתא" בנצרת-עילית אינה יוצאת אל הפועל בגלל מחסור בפועלות. יש לראות באוכלוסייה הנשים שעדיין אינן משתייכות לכוח העבודה את אחד המאגרים העיקריים והחשובים להשגת כוח-אדם היסודי לענפי התעשייה, והתעשייה אכן משוועת לידיים עובדות.

בשנת 1976 היוו הנשים בישראל 32.4% מכוח העבודה במשק, לעומת 41.3% בארצות-הברית, 79% ברית-המועצות, 53.7% בשבדיה ו-47% בגרמניה. בכל המדינות המתועשות הולך וגדל מספר הנשים העובדות גם בקרב גשים נשואות ואמהות לילדים. מדינת ישראל תופסת את המקום העשירי בחלקן של הנשים בכוח העבודה בעולם כולו. 374,000 נשים עובדות במשק. בי-מדינות מתקדמות, בעלות רמת חיים גבוהה, גדול יחסית וולקן של הנשים העובדות. שיעור נמוך של נשים עובדות הוא מאפיין של מדינה מופרת.

האספקט השני — תקציב המשפחה. מפרנס אחד אינו יכול, בחלק ניכר של המקרים, להבטיח את כל האמצעים הדרושים לקיום רמת חיים נאותה. זאת גם המציאות במרבית מדינות המערב. לכן עובדת האשה, פרט לפיתוח המשק, משפיעה וקובעת רמת חיים ואיכות חיים של המשפחה והחברה. לא אחת קרה שמשפחה פרצה את מעגל העוני, נמנעה מהזדקקות למוסדות הסעד, שיפרה את רמת החיים ואיפשרה תנאים טובים יותר ל-גידול הילדים בזכות האם שהחליטה לעבוד מחוץ למשק ביתה ולעזור לפרנסת המשפחה. זו הדרך הנכונה למניעת מקרי סעד רבים, למניעת היווצרות דור שני של מקבלי סעד וחיווך הדור הצעיר לערכי עבודה. כל מאמץ שיעשה — הסברתי, חינוכי ואף כספי — לעודד נשים לצאת לעבודה יביא בסופו של דבר לחסכון ניכר בתקציביהם של המשרדים הנוגעים בדבר ולחינוך נכון ויצרני של ילדי המשפחות האלה. אין תחליף לדוגמה אישית ויש להוכיח לילדים ולחנכם לרעיון שתמורת עבודה מר-וויחים. אין לחנך את הנוער לרעיון שיש "זכויות", ש-קיים המושג "מגיע לי", שיש אפשרות לקבל משהו ללא מאמץ.

הצורך במאקסימליזציה של ההכנסה התודשית של המשפחה מהווה גורם כבד-משקל בעידוד נשים לצאת

יש כאן מגמה לאפשר, כביכול, למשק תחרות חפ-שית, התגוששות כלכלית והקטנת המעורבות של המדינה בכלכלה הישראלית, וזו לדעת הסכנה של התקציב הי-מיצע. לא זה הזמן ולא זה המקום להיכנס לפולמוס על הבעיות וההשקפות המסתתרות מאחורי הגישה הזאת. די אם נחזור ונציין לעצמנו כי היעדים החברתיים של-פנינו, הבעיות הקשות של העלאת הרמה החברתית שלנו, מיווג הגלויות, קליטת העלייה וגיבוש חברה בריאה — אינן יכולות להתבצע על-ידי פעולה של כוחות שוק חפשי. אלה יעדים שרק בכוחות המשותפים של העם ו-המדינה, בהכוונת הממשלה, יכולים אנו לקוות להתמודד אתם. אם איננו מתכוונים רק לתשלום מספתיים ליע-דים אלה, הרי מגווחך הוא לחשוב שתקציב המדינה אשר מתעלם מבטיחות-היסוד והולך בכיוון ההפוך מן המט-רות שהצבנו לעצמנו יתרום לפתרון הבעיות החמורות אשר לפנינו ניצבות המדינה והחברה הישראלית.

קיצוץ 3 מיליארד לירות מאותם הסעיפים אשר נר-עדו להבטיח לנו גיבוש תשתית חברתית בריאה בנפשה ובגופה מראה אליננו לאן מסתכלת הממשלה שלנו. הצרה היא שהמבט הזה, המופנה אל אותה השמנת החב-רתית אשר נועדה להביא לנו את הגאולה הכלכלית, אינו מביא בחשבון אפילו עובדה פשוטה וברורה מעצמה, כמו זו אשר מצביעה כי בחברה חולה בחלקה לא ניתן ל-הצמיח נסים כלכליים, ולא כל שכן במציאות כלל-י-למית המעוררת ספק בכך שהרעיונות אשר נכשלו כבר בעבר אפשר ליישם מחדש ולזכות בתוצאות כלשהן.

הדברים האלה חשובים במיוחד לנוכח העובדה ש-הליכוד מתיימר בחלקו לייצג שכבות ציבור העומדות להיפגע ישירות מהתקציב המוצע. עדיין מהדהדות באוני ההבטחות שניתנו על-ידי הליכוד, לפני הבחירות, לשכ-בותהמצוקה באזורי-הפיתוח, שמהן הוא שאב את עיקר עלייתו וכוחו הפארלאמנטארי. תקציב זה פוגע ישירות באותן שכבות אשר להן הובטח כל כך הרבה. תקציב זה אומר: עציירת הצמיחה הכלכלית, האטת הפיתוח, פגיעה בשירותים הסוציאליים, אבטלה — ובמיוחד ב-י-הפיתוח — ואי-מימוש המגמות של הבראת שכבות אוכלוסיה שונות והרמת קרנן.

התקציב המוצע גם מתעלם מצרכי פיזור האוכלוסיה, איכלוס הגליל, שהם יעדים לאומיים ראשונים במעלה בשבילנו. הרעיונות הכלכליים בדבר פנייה אל יהיית העולם כדי לעזור בבעיות האלה היא, לדעתי, זריית חול בעיניים, לפחות מבחינת ביצוע המגמות הנדונות. גברתי הושבת-ראש, כאשר אנו שוב עומדים על ח-שיבותו של הגבגב במדינת ישראל ובחברה, קשה שלא להתאכזב מכך כי ממשלה, אשר מגישה תכניות שלום וצריכה לראות את העתיד מבחינת התוצאות של תכני-ותיה, לא הביאה בחשבון, לצערי, בתקציב זה את הצורך בהמשך פיתוח והפרחתו של הגבגב, הרורבואר הקרקעי הרציני ביותר של מדינת ישראל.

כל אדם העוקב אחר המתרחש בזירה המדינית היה מצפה שהממשלה תיקח על עצמה תפקיד של בחינה מחדש של היעדים הכלכליים, שהמציאות המשתנה תכ-תיב אותם בעתיד. התקציב המוצע הוכן, כנראה, על-ידי אנשים המתעלמים מהצורך להתחשב במשמעיות הנוב-עות מתכניות השלום וההערכויות התדשות בתחום ה-כלכלי, ואפילו הבטחוני.

לסיום דברי, גברתי הושבת-ראש, אין לי ברירה אלא להציע לשר-האוצר מר ארליך להוחרת את התק-

כדי לאפשר חדירה מאקסימאלית של נשים לתחומי העבודה היצרנית יש ליצור אפשרות של איזו משרות הלקות בתעשייה על-ידי נשים או אפשרות ליום עבודה גמיש בין ארבע לשש שעות או שמונה שעות, בהתאם לבחירתה של העובדת. הדבר נוסה בהצלחה במדינות כגון שווייץ.

כל ההצעות האלה לא יביאו לפתרון הבעיה ללא הרחבת רשת המעונות, מועדוני-גן והגדלת שעות ה-שהייה בבית-הספר.

לסיכום, אנו הנשים יכולות לתרום לקידום כלכלת ישראל על-ידי הצטרפותנו למעגל העובדים ובכך גם לעזור לתקציב המשפחה, ואלה האפשרויות הפתוחות לפני ציבור הנשים במדינת ישראל להשפיע על התק-ציב: 1. להגדיל את כוח העבודה היצרני במשק; 2. ל-התריע על כפילויות והוצאות מיותרות בכל המישורים — ממלכתי ומוניציפאלי — שבהן אנו נתקלים יום יום. המודעות שלנו לנושא רבה יותר ונביא תוצאות תוך התרעה מתמדת על ליקויים בשטחים אלה; 3. בלימת האינפלציה. בנו תלויה במידה רבה רמת ההוצאה של המשפחה ורמת החסכון, או במלים אחרות בידינו לגרום לריסון הביקוש המקומי בתחום הצריכה הפרטית והפניית התוצרת ליצוא; 4. ריסון קצב עליית המחירים תלוי בנו במידה מכרעת, אם נדע לרסן את הביקוש ולבקר אם אמנם עליית המחירים מוצדקת, להסיק מסקנות, ובמק-רים של עלייה בלתי-מוצדקת להימנע מקניית מוצרים אלה ולגרום על-ידי כך להוולתם, כפי שנעשה בהצלחה רבה בארצות-הברית, וזכורה עדיין שביתת הקונות ב-ארצות-הברית לגבי בשר וקפה, שאכן הביאה להורדת המחירים. זהיה אנחנו ציבור צרכניות מאורגן וממישמע, נדע להקפיד על טיב ועל מחיר, ואבך כן נשמר שנס הערך המוסף אמנם יועבר ליעדו ונתרום תרומה חשובה לריסון תקציב המדינה ותקציב המשפחה גם יחד.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחברה-הכנסת אמיר, ואחריו — ל-חברה-הכנסת לין.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

גברתי הושבת-ראש, עמיתי חברי הכנסת, התקציב המיוג לפנינו ניתן לראותו בשתי נקודות ראייה שונות: א) תקציב בלתי-מסודר, נעדר יעדים ברורים, נעדר גי-בוש פנימי וכולל הצעות המתנגשות זו בזו ומעלות ספק ביחס לאפשרויות לבצען. ב) תקציב זה ניתן לראיתו גם כמערכת הצעות ומטרות של העדר קו כלכלי ברור המצביע על גישה אידיאולוגית מסוימת שהיא מסוכנת אולי יותר מהתוהו-ובוהו המחשבתי שמתעורר עם קרי-את פרטי התקציב. מחוסר זמן לא אכנס בהרחבה לניתוח הפרטים המצביעים על חוסר הסדר והעדר היעילות ה-משתמעים מפרטי התקציב המוצע לגבי משרדי הממשלה השונים. גישתי זו מוכתבת, קודם-כול, על-ידי הנחה ש-העדר הסדר בתקציב נובע מהגישה השלילית הנמחה, לדעתי, את שר האוצר מבחינת קביעת היעדים שלפ-נינו. קשה לי להשתחרר מהמחשבה שמאחורי התקציב הזה מסתתרת לא דמותו התביבה של שר האוצר עצמו, שהוא אדם המעורה בתנאי הארץ והיחיד היטב את בעיותיה, אלא דמותו של אדם אשר ראשו בעננים תאי-רטיים, שיש לו אולי כוונות טובות, אבל הן לא נחקבלו על דעת רובה של האנושות — הלא הוא מיודענו הפר-סור מילטון פרידמן המכובד.

רים, אנחנו כולנו נמצאים בעיצומו של צעד גדול לקראת השגת השלום. ייתכן מאוד שאמנם נגיע לשלום הנכסף, אבל עתידים אינו לעמוד בפני מכשולים רבים בדרך לקראת השגת המטרה הזאת אשר כולנו מאמינים בה.

יש לי הרושם, אדוני השר, שכבר היום, גם אם נראה את השלום לנגד עינינו — ואני מאמין שנראה אותו — חוגים קיצוניים שיהיו מזוהים עם אלמנטים של חזית-הסירוב, אירגוני החבלה וכן הלאה בודאי שלא יהיו מרוצים מכל הסכם שלום שאנחנו נשיג — ואני מקווה שנשיג הסכם שלום בינינו לבין מצרים, ואולי עם עוד מדינה ערבית. ברור לי שהאלמנטים הקיצוניים בקרב ערביי ישראל יפתחו בפעולה ראדיקלית מאוד להקצנה נוספת בקרב החברה הערבית בארץ. אין תחילת לפעולה האדירה הנעשית למען קידום האלמנטים המזוהים עם מדינת ישראל בקרב ערביי ישראל, ואין תחילת לפעולה של היועץ בנושא זה.

אדוני השר, אם עוד יש אפשרות בידך למצוא דרך, למצוא מקור, כדי להעניק ללשכת היועץ את התקציב שהוא הציע ולא קיבל — אציע שתעשה זאת, ובהקדם, לפני שיהיה מאוחר.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת וירשובסקי. איננו בי-אולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת פלאטו-שרון, ואחריו — לחבר-הכנסת אבטבי.

שמואל פלאטו-שרון (פלאטו-שרון):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מעריך את הממשלה הזאת. אני תומך בה. קשה לי מאוד להצביע נגדה. אך לצערי אני לא יכול היום להצביע בעד התקציב. התקציב הזה ממשיך את המדיניות של הריסון הכלכלי, בשעה שמדינת ישראל זקוקה לחידוש הצמיחה. רק חידוש הצמיחה יכול לעצור את האינפלציה, לאפי-שר את פרעון החובות ולעודד עלייה.

התקציב מוכרח להיות תקציב של חידוש ההשקעות הציבוריות, של דחיפה ליצוא, לתעשייה, לחקלאות, ל-אנרגיה, לתיירות. אני מעדיף גידול של 5 מיליארד לירות בתקציב המשק בצמיחה מאשר קיצוץ של 3 מיליארד לירות בתקציב המביא למצב של ירידה גדולה וכ-100,000 מובטלים. הדוגמה הבראזילאית באה לחזק את דברי. לפני 15 שנה היתה מדינה זו במצב של 200% אינפלציה; מדיניות חזקה של חידוש הצמיחה הפכה אותה לאחת המדינות התעשייתיות הגדולות ע"ב-עולם.

התקציב הזה איננו תקציב של צמיחה כלכלית, איננו תקציב שימשוך עולים פוטנציאליים. בשבילי העלייה היא המטרה החשובה ביותר, נוסף על השכנת השלום. כיוון שאני מעריך את הממשלה הזאת, במיוחד את מדיניות החוץ והבטחון שלה, אינני מצביע נגדה; אך אינני יכול להצביע בעד תקציב כזה. לכן החלטתי להי-מנע.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבטבי, ואחריו — לחבר-הכנסת אלגרבלי.

אליעזר אבטבי (חזית תתית לאומית):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, התקציב המוגש

ציב, כפי שהוגש על שולחן חברי הכנסת, לממשלה. אבל היות שכולנו חיים בעצם בסירה אחת אסתפק רק בהצעה להחזיר את הצעת התקציב לממשלה ולבקשה להכין תקציב חדש אשר יחלום את הבעיות האמיתיות של עם ישראל.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לין, ואחריו — לחבר-הכנסת וירשובסקי.

אמנון לין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה. אני, אדוני השר, מעוניין להעיר כמה הערות קצרות. אינני מתכוון לבאום נאום בתקציב הזה אלא להעיר כמה הערות הנוגעות לתקציב שהענקתם ללשכת היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה.

כפי שראיתי, הענקתם ללשכת היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה לא יותר מ-400,000 לירות לשנה לפעולה. אני יכול לומר בכל הצער כי אני חושב שהקצבת 400,000 לירות ללשכת היועץ לענייני ערבים היא דבר מעצבי מאוד, אדוני השר. יש לנו הרבה נציגים רגישים במדינה, אבל אני חושב שאחד הדברים המצערם ביותר הוא שאין מודעות לבעיה העדינה הזאת של פעילות בקרב ערביי ישראל. כאשר אני רואה שהפקדתם בלשכת היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה 400,000 לירות, בסך-הכול, לפעולה, פשוט אין מלים בי, אמנם אני מתכוון להרחיב את הדיון על נושא פעולה ללשכת היועץ בדיון על תקציב משרד ראש הממשלה, אבל אני מנצל את הדיון הזה, כי אולי עוד ניתן לעשות משהו.

אני יודע שהיועץ הגיש הצעה מאוד מאוד מצומצמת של 1,300,000 לירות לשנה לפעולה. גם זו למעשה הצעה מצומצמת ביותר. אבל במקום 1,300,000 לירות להעניק ללשכת היועץ, לכל השנה, 400,000 לירות — הדבר מצביע על חוסר מודעות בכלל למהות של העבודה בקרב ערביי ישראל, והייתן אומר אפילו לנושאים העדינים ביותר הנוגעים לסקטור הזה.

אני רוצה לומר לך, אדוני השר — עקבתי אחרי תקציב הממשלה — שכל משרד ממשרדי הממשלה יש לו חלק רציני ביותר בטיפול במגזר הערבי, ונמשכת הפעולה לקידום ופיתוח הסקטור הערבי, יהיה פעולה מבורכת. גם הפעם אני רואה שבתקציב החדש הושקעו או ישקיעו כספים רבים בכל השטחים לקידום הנושא הערבי. אבל, אדוני השר, שום דבר איננו מצדיק שכל אותה פעולת קידום ופיתוח עצומה שאנו עושים לא תהיה מלווה באותה פעולה של קירוב, הייתי אומר: שילוב וחיוק האלמנטים החיוביים המזוהים עם מדינת ישראל בקרב ערביי ישראל, וזה למעשה התפקיד של היועץ לענייני ערבים בלשכת ראש הממשלה, אם לא נעמיד לו את הכלים האלה — מה יקרה? מי כמור יודע של עתים קרובות אנחנו עומדים בפני התפוצצות מסוימת, פעם אירוע זה ופעם אירוע אחר — ואז כולנו נזעקים. אתמול שלוש היה זה נושא של סטודנטים. אחרת יותר היינו עדים לאירועים מצערים יותר, ואז כולנו רצים לכבות את השריפות.

מה יכול להיות הגיוני יותר מאשר להעניק ללשכת היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה תקציב לפעולה אדירה לחיוק האלמנטים המזוהים עם מדינת ישראל בקרב ערביי ישראל? אני רוצה לומר לכם, חבר-

בבית-ספר תיכון, מה גם שיש משפחות שיש להן מספר רב יותר משני ילדים הלומדים בעת ובעונה אחת בבית-ספר תיכון.

היעד הבא הוא שיפור מאזן התשלומים. אמנם חל שיפור במאזן התשלומים בשנת 1977, עליאף עליות ה- מחירים, אבל אין כלל בטחון שכך יהיה המצב גם בש-נת הכספים הבאה, מסיבות שונות. ראשית, בשנת 1977 היה שימוש רב יותר במלאים, וכך הסתכם היבוא ב-8.4 מיליארד, המהווים ירידה ריאלית של כ-2% בפער בין היבוא לבין היצוא. ב-1977 הסכום היה 2.7 מיליארד דולר. על-מנת להבטיח שיפור נוסף במאזן התשלומים בשנת התקציב הנוכחית יש להקטין את היבוא של מ-צרי מותרות ולהגדיל את היצוא.

התקציב וכן המהפך הכלכלי נבחנים שניהם בשיפור מאזן התשלומים ובהגדלת היצוא. אם נסכם את שנת 1977, הרי שהיא אופיינה בפעילות כלכלית ברמה נמו-כה ובקצב מחירי מדי של עליות המחירים, שגרמו לע-ליית השכר והגדילו את ממדי האינפלציה. אם נשכיל לגשר בין 1977 ל-1979, כדברי שר האוצר, ונוביל את המשק לאפקים שונים וחדשים, ייתכן שזה יהיה שכרנו. אולם הישג זה מוטל בספק לאור הנתונים התקציביים בשל האינפלציה האוכלת כל חלקה טובה.

הכול מסכימים שהאינפלציה היא רעה חולה של הכלכלה שלנו, אולם אנו במוסדינו גורמים לעתים ב-מוון להידרדרות הזאת. יש אילוצים שאין לא-לדינו להתגבר עליהם, אבל מעבר להם כל תכנית וכל הצעה להעלאת מחירים על-ידי האוצר והממשלה הן בבחינת כריתת הענף שעליו אנו יושבים.

התקציב לא רק שאין בכוחו להקטין את האינפלציה אלא הוא אף יגדיל אותה לממדים ניכרים. אני מקווה שאתבדה ולא נגיע בשנה הקרובה לאינפלציה של 40%. אין לי תרופות-פלא למנוע זאת, אבל כל מי שיש לו מחשבות או כיוונו-דרך כיצד לעצור את כדור השלג המתגלגל חייב להעלות אותם ולהציע הצעת. מדברים על עיסקת-חבילה. יש לברך על כך. יש להקפיא את מחירי המוצרים ובמקביל לכך להקפיא את השכר והרווחים כדי להגיע לשנת רגיעה במשק לצאת מהסכך האינפלציוני שבו אנו שקועים עד צוואר.

קיצוץ התקציב ב-3 מיליארד לירות ייתכן שביא להקטנת האינפלציה באחוזים ניכרים. אולם אני סבור שהתקציב הזה איננו סוף-פסוק עד גמר השנה. אני חו-ש שאמנם נקצץ את התקציב המוצע לנו ב-3 מיליארד לירות, אבל התקציב הנוסף שיושג לבית במהלך השנה יהיה גדול פי 6 או 7 מהקיצוץ. ואם, חלילה, המסגרת הזאת לא תישמר עד סוף השנה, תבלע האינפלציה אותן 3 מיליארד לירות כאילו לא באו אל קירבה.

כל תקציב, וכן גם תקציב זה, מעורר שאלות. קיימת אי-ודאות הנובעת מבעיות פוליטיות שיוכלו להשפיע בדרך זו או זו על המצב הכלכלי בכלל ועל התקציב במיוחד. אולם עם זה עלינו לערוך בדיקת-בעיות ולעשות חריש יסודי. דרושה היערכות חדשה בכל המנגנון המ-שלתי, בקרב הפקידות הבכירה ובקרב העובדים בכלל, במגמה לקצר את הליכי הביצוע ולרענן את המערכת לקראת גישה חדשה לאור היעדים המחוייבים.

קיים צורך להסביר לציבור ולהחזיר לתודעתו שב-מצבנו הכלכלי עלינו לעבוד טוב יותר ולהעלות את הפריון לדרגה שתאפשר לנו בעתיד לעמוד מול את-

לכנסת הוא פרי אילוצים רבים ומורכבים. יש בו אי-לוצים אינפלציוניים, חובות והתחייבויות. למעשה, המהפך הכלכלי האחרון היה מחייב לערוך רביזיה כללית בכל מבנה המשק ובמיוחד בהוצאות הממשלתיות. כא-מר, יש אילוצים שלא ניתן להתעלם מהם — בראש-ו ראשונה החור חובות ותקציב בטחון. ייתכן שאילו השנה לא היו החזרי החובות מסתכמים בסכומים כה ניכרים, היה מצבו של התקציב אולי טוב יותר.

במצב זה שבו אנו נתונים, האם תקציב חד-שנתי זה יכול לבטא את המדיניות הכלכלית ויש בכוחו להצביע על כיווני דרך ומחשבה להבראה בעתיד? לדעתי כאצב זה התקציב אינו יכול להראות לנו את השביל הנכון לקראת הבראה במשק. צריך להכין תכנית כל-כלית משקית ותקציבית תלת-שנתית, ואף תכנית-חומש, שתהווה מסגרת ובסיס לזינוק והכוונה מדי שנה בשנה, ומדי פעם בפעם לתקן סטיות, חריגות והתאמות המחויי-בות ונדרשות.

אין כל ספק שיש בתקציב אי-בהירות רבה ואף מ-די אגה במקצת. ספק אם יביא להשגת היעדים ששר האוצר דיבר עליהם. היעדים העיקריים המוחייבים הם כיום, ב-ראש-ו ראשונה, חידוש הצמיחה הכלכלית וציאה ממינל הקפאון שהיה מנת-חלקנו בתקציב 1977. המהלכים הכלכליים בשנה זו אופיינו בדריכה על המקום, ומשום כך התוצר הלאומי הגלמי לא עלה והייצור נמצא בשפל. הערובה הבטוחה לכל כלכלה היא המשך צמיחה במשק. יש לכלכלים מכובדים המתריעים מפני השקעות שביאו להורמה נוספת, אולם אל לנו לשכוח כי ללא השקעות, במיוחד בייצור לשם יצוא, לא יגדל התוצר הלאומי הגלמי, וללא צמיחה מואצת נמצא את עצמנו יום אחד בפני אבטלה, אולי גם בפני בריחה מהשקעות הון פרטי. כמובן, עם הצמיחה עלינו להביא להגדלת הפריון בעבו-דה ומאקסימום יעילות בשירותים.

אחד היעדים צריך להיות ייצור לשם יצוא. עקב המהפך הכלכלי והאחדת השערים יהיו יצואנים שייפגעו במקצת, והשער החדש לא יתאים לדרישות ובהכרח יביא להקטנת הרווחיות בנושא היצוא. לדעתי אין כל אפשרות, לאחר ביצוע הלכה למעשה של תכנית הרפורמה במ-ט, לשוב ולחזור על תמריצי יצוא. אולם אם פנינו ליי-צור וליצוא מועדות, עלינו לבחון מחדש את המדיניות הכלכלית בעניין זה ולהבטיח אלטרנטיבה לעידוד הי-צוא.

אני מסכים שהצמיחה תהיה מבוקרת, מחשש לבי-קושים מקומיים בתחומי הצריכה הפרטית והציבורית. אולם עלינו לווסת את הצמיחה, לכוון בצורה נכונה את המשאבים ולרסן ביקושים שהם בגדר מותרות והשקעות סרק. פרט לבנייה, שהיא צורך חיוני, יש להעביר את המשאבים והאמצעים לנושאים יצרניים, להשקעות בא-זוריפיתוח במפעלים יצרניים המיועדים ליצוא. אני סבור שגם אורחי ישראל מוכנים לשלם מחיר בעד הב-ראת המשק על-ידי ריסון הביקוש הפרטי, אולם גם כאן חשוב שהריסון יהיה מבוקר ושנימנע מלהטיל על הצי-בור גזירות שהוא איננו יכול לעמוד בהן, כגון הטלת מסים נוספים וכדומה. קראנו היום בעתון "ידיעות אח-רונות" שיש מגמה להעלות את שכר-הלימוד בבית-ספר תיכון ל-12,000 לירות לשנה. לדעתי שכר המשכר כ-5,000 לירות לחודש לא יוכל לעמוד בנטל הזה. שכר לימוד בסכום של 12,000 לירות לשנה מהווה לעתים מחצית משכרו של עובד אשר יש לו שני ילדים הלומדים

כל המפלגות, במיוחד הליכוד והתנועה הדמוקרטית לשינוי, הבטיחו לבחירתיהן לפני 17 במאי שתהיה מלי-חמה באינפלציה. אני מבקש משר האוצר ומממשלת ישראל לתת את הדעת על נושא חמור זה. אני יודע שיש חכניות לקראת שנת 1979 ושנת 1980, אבל אני חושב שכדאי להקדים את המאוחר, כדאי לעשות היום מה שאולי מחר יהיה קשה יותר לעשות.

אני חושב שטוב עשתה הממשלה, ואני חושב שזאת דמוקרטיה אמיתית, בכך שהיא נענתה לקולות בבנק ישראל, בציבור, במפלגות השונות ובעצמה קיצצה את התקציב מראש, לא תחת לחצים בשנה הבאה אלא מראש. עוד לפני הקריאה הראשונה בכנסת החליטה על קיצוץ של 3 מיליארד לירות. אני חושב שכדאי היה לעשות מאמץ גדול יותר. אני חושב שכדאי לשקול בצורה חיונית אפשרות של הקפאה של שכר ומחירים. אנחנו יודעים מה שקרה בימים האחרונים באניות; אני מתנגד לשביתה, אבל אנחנו צריכים להיות זהירים ולא לתת להידרדר לכדור שלג של התייקרות, עליית שכר, שוב התייקרות ושוב עליית שכר. זה סיחור שאלני מאוד מאוד חושש מפניו ובמיוחד לגבי שכבת השכירי, לגבי השכבה החלשה בחברה הישראלית.

אני יודע שנעשה עלי-ידי הממשלה דווקא בשבועות אלה מאמץ לתת בזמן לשכבה החלשה פיצוי בשיעור 15%, דבר שלא נעשה בעבר. אבל אני מעדיף תקופה של יציבות, אני מעדיף שלא יהיו תוספות יוקר ולא יהיו גם תוספות למשכחות מרובות-ילדים ולא יעלו קיצבאות, וגם המחירים לא יעלו. אני מעדיף תקופת יציבות ללא תוספת על-פני תוספות עם סיחור ובעיות אינפלציה.

מה אני מציע? ראשית, לעמוד בקיצוץ של 3 מיליארד לירות. אני חושב ששר האוצר וצוות משרדו חייבים לקחת את התקציב ולבדוק אותו סעיף סעיף — זה מה שאני עושה כחבר ועדת הכספים של הכנסת — ולבדוק בכל סעיף מה חשוב ומה לא חשוב. אני מציע שכל סעיף שנומינאלי גדל ביותר מ-30% יועמד על שיעור הגידול הריאלי, זאת אומרת 30% ולא יותר. כשיעברתי על התקציבים שכבר נבדקו והוחלט על שולחן ועדת הכספים של הכנסת מצאתי שלא עמדו בכך לא בתקציב משרד ראש הממשלה, לא בתקציב משרד האוצר ולא בתקציב משרד הפנים. אני לא בעד אוטומאטיות, יש דברים שצריכים לגדול, יש הוצאות מיוחדות כמו אירועי שנת ה-30, גידול בתקן המשרה; אבל יש סעיפים שגדלו ב-100%, ב-200% — ואין לזה כל הצדקה — ובהם תקציבים מינהליים.

אשר לצורת הקיצוץ, אני נגד קיצוץ גלובאלי, אני נגד ההצעה שכל המשרדים ירדו ב-3%. הסיבה היא פשוטה, כך עושים ממשלה או גוף שבעצם אין להם ערכי-יסוד ואומרים: כולם יורדים, אין סדר עדיפויות. אני לא חושב שכזאת היא הממשלה הזאת. לממשלה הזאת יש ערכים, לממשלה יש יעדים חברתיים, ואני מקווה שתעמוד בהם כמו שנאמר במצעם.

לקצץ בחינוך 3% או 5% זה קשה מאוד, לדעת, זאת כבר פגיעה בבשר החי. קיצוץ כזה איננו מוצדק. לעומת זאת צריך לומר בצורה ברורה שלא מקימים בנייני-פאר, לא נותנים לאוניברסיטאות לבנות היכלי-פאר, לא לתת לבנות בנייני-שיש על הר-הצופים, אני אומר זאת במפורש. אינני מתנגד לחינוך הגבוה, אבל

גרים הניצבים מולנו בהשתלבותנו בשוק האירופי המשותף. צריך להעמיק את הבנייה של מס הכנסה — וצר לי על הוויכוח המתנהל בימים אלה בין נציג מס הכנסה לבין שר האוצר. לדעתי הנציג הצליח בתפקידו, וגם השר איננו חולק על כך. אני תקווה שהבעיה תיפתר במהרה ותתחדש העבודה במלוא המרץ והתנופה, כי על מנגנון המסים מוטלת מלאכה רבה וחשובה.

התקציב מבשר בשורה לא רצויה על ניפוח המנגנון. בשנת 1978, ייתוספו כ-2,000 עובדים. נכון ש-עובדים אלה ייתוספו בשירותים החיוניים, כגון המשטרה ואגפי המסים. השאלה היא מדוע לא לעשות הכול כדי להעביר עובדים ממקום עבודה אחד לשני בתחום השירות הממשלתי. ידוע לנו שקשה להעביר עובדים מהשירותים לייצור, אבל במסגרת השירותים יש לעשות כל נאמץ כדי למנוע הגדלה של המנגנון וניפוחו.

לסיכום, גם לאחר אישור התקציב על האוצר לחפש דרכים להשגת היעדים הדרושים והמחוייבים.

היו"ר ת. גרוסמן: רשות הדיבור לחברי-הכנסת אלגרבל, ואחריו — לחברי-הכנסת שחל.

מריכי אלגרבל (התנועה הדמוקרטית לשינוי): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לקרוא באוזניים סידרה של נתונים: 1970 — 122; 1971 — 127; 1972 — 142; 1973 — 180; 1974 — 280; 1975 — 348; 1976 — 480; 1977 — 720; התחזיות לשנת 1978 — 900-950. אני חושב שלא דרוש ניוחש רב כדי לומר מה היא סידרת המספרים הזאת. זהו מדד המחירים לצרכן. הוא יעלה פי 10 במשך שמונה שנים.

אני חושב שהסכנה המרחפת על החברה הישראלית ועשתה בנו שמות היא סכנת האינפלציה. אינני חסיד של כלכלנים המסתכלים על הצד הריאלי; יש גם צד נומינאלי, יש צד חברתי. יש מי שמשלם את המחיר. את המחיר משלמים אלה שאין להם משאבים. את מחיר האינפלציה, שהוא כבד למדי, משלמים אנשים שאין להם. האינפלציה מעצם טבעה מעשירה את העשיר ומרוששת את העני.

אני יודע שיש טכניקות משונות ומשוכללות לפיצוי העני, לפיצוי החלש, לפיצוי שכבת השכירים. אבל עדין לדעת שבכל מקרה אותה שכבה של שכירים שהם בעלי הכנסה קבועה — ויהא מקורה אשר יהא — הם הנפגעים. הפיצוי מגיע אליהם מאוחר מדי, הוא לעילם איננו מספיק, הוא תמיד מפגר אחרי האינפלציה, הוא איננו מדביק אותה. שכבת השכירים, אף שהיא מקבלת תוספת הויק, איננה מקבלת אותה על 100% משכרה. השכר הריאלי של חלק מהשכירים הוא בירידה.

סכנת האינפלציה היא חמורה גם לגבי ציבור ה-משקיעים. האינפלציה מרתיעה משקיעים, היא גורמת לאי-יציבות, היא גורם לא-מוסרי במדינה. הציבור הישראלי צמא לתקופה של רגיעה, הוא צמא לתקופה שבה הוא יוכל לתכנן את צעדיו, ולא לחשוב תמיד שכדאי לקנות היום מקרר אף שהוא איננו דרוש, אלא לדחות את הקנייה לתקופה שבה המקרר יהיה דרוש. הציבור הישראלי הוא ציבור עצבני, חלק מעצבנותו נובעת מ-האינפלציה הדוהרת, הממשיכה להיות גורם מחבל, גורם בלתי-מוסרי, בחיינו.

לשנת 1978/79. נראה מה יש בו. חברי הכנסת, זהו מסמך מביש, שרק שר המזלזל לחלוטין באינטליגנציה של חבריו לממשלה ובכושר הקריאה של הקהל יכול להציגו ולחבוט הצבעה עליו. תקציב זה מבולבל ומבלבל, מלא סתירות פנימיות, בלתי-קריא ובלתי-סביר. הוא נלחץ פר על הברך, בלא שמחבריו טרחו אפילו לתאם את המספרים הבסיסיים ולא כל שכן ליישב סתירות גלויות. נתחיל מצורת ההצגה. בתקציב נתונות שתי עמדות, האחת — "תקציב מאושר 1977", והשנייה — "הצעת תקציב 1978". עמדות אלה ניתנו, ככל הנראה, לשם השוואה. אבל השוואה בין מה למה? אדוני שר האוצר, התקציב המאושר לשנת 1977 הוא תקציב-ריבוי, מתוקן-ארליך, הוא בנוי לפי תחזית מחירים שהיתה ביולי השנה. תקציב 1978 מורכב בחלקו ממחירים שוטים הצפויים בשנת 1978, ובחלקו ממחירים קבועים של שנת 1977, שהתאמתו בפועל, ואינם המחירים שלפיהם היתה בנויה הצעת התקציב לשנת 1977, משמע ההשוואה בין שתי העמדות היא לא ריאליסטית ולא נומינאלית. וזאת, אדוני שר האוצר, אתה יודע, בנק ישראל יודע, כל מי שכתב את התקציב יודע.

אבל אם תנסה להעניק משמעות למספרים מתגלה מבנה מעוות לגמרי של הצעת התקציב. הסכומים של תקציב מאושר לשנת 1977 בנויים על תחזית עליית המחירים ב-27%, בפועל יעלו המחירים בשנת התקציב הנוכחית, לעומת שנת התקציב הקודמת, בכ-35%.

אם נעבור למערכת מחירים אחידה יתגלה כי על-פי הצעת התקציב לשנת 1978/79 מוצע גידול מדהים בהיקפו בסעיפי הוצאות הממשלה, וזאת שניים: האחד ששמו "הוצאות שונות" ושהיקפו הוא חצי-מיליארד לירות, והשני, אדוני שר האוצר, סעיף מבקר המדינה. מדוע דווקא מבקר המדינה? לשמחה ארליך פתרונות. אבל לעומת זאת יש גידול של 127% בהוצאות ההחזקה של חברי הממשלה.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה הנוכחי יסיר פעם את ראש הממשלה לשעבר, גולדה מאיר, וטען כי הדבר הגרוע מכול הוא כאשר אדם מאבד את רגש הבושה. ומה יותר גרוע? כאשר ממשלה מאבדת את רגש הבושה. רבותי חברי הכנסת, ממשלה זו, עם הגשת התקציב הזה, לא היה לה מה לאבד כי היא הגישה אותו בלי רגש בושה, שאם לא כן לא היתה מעוה לעשות כזו.

שר האוצר הירבה בהצהרות על גן-העדן הצפוי ל-אזרחי המדינה עם המהפך, על זרם ההשקעות שיגיע לארץ, על החופש מבירוקרטיה, רחמנא ליצלן, על היעדים של התקציב שהוא יגיש, שהוא לא תקציב-ריבוי, והוא טען כי רק אז אפשר יהיה לשפוט את מדיניותה של הממשלה החדשה.

מה קרה במציאות? על-אף ההבטחות בדבר צימ-צום הפעילות הממשלתית משמשת הצעת התקציב לשנה הבאה מכשיר להתערבות בתהליכים המשקיים שטרם היתה כמותה. התקציב של שמחה ארליך יהיה גדול יותר מהתוצר הלאומי, הדיבורים על "מהפך", "תעוזה כל-כלית", "ליברליזציה מרחיקת-לכת" אינם מכילים יותר תוכן מהדיסוטה שתיאר אלכסנדר סולז'ניצין ב"יום אחד בחיי איזון דניסוביץ". אדוני שר האוצר, תרשה לי לצטט מדברייך.

מה קרה במציאות? על-אף ההבטחות בדבר צימ-צום הפעילות הממשלתית משמשת הצעת התקציב לשנה הבאה מכשיר להתערבות בתהליכים המשקיים שטרם היתה כמותה. התקציב של שמחה ארליך יהיה גדול יותר מהתוצר הלאומי, הדיבורים על "מהפך", "תעוזה כל-כלית", "ליברליזציה מרחיקת-לכת" אינם מכילים יותר תוכן מהדיסוטה שתיאר אלכסנדר סולז'ניצין ב"יום אחד בחיי איזון דניסוביץ". אדוני שר האוצר, תרשה לי לצטט מדברייך.

אני נגד ביבובים בחינוך הגבוה. הייתי מציע בצורה מפורשת שלא יפתחו חוג נוסף בשום אוניברסיטה אם במקום אחר יש חוג כזה, ובמיוחד בלימוד לתארים גבוהים. אין שום סיבה שהיו לימודים לחואר מא. במינהל עסקים גם בתל-אביב, גם בבאר-שבע, גם בירושלים וגם בחיפה. אפשר להחליט שלומדים לתואר מא. למינהל עסקים יהיו בירושלים בלבד, ואין אסון. בכך לחינוך הגבוה.

בדרך זאת של בדיקה לפי סדר עדיפויות אני מציע לממשלה ללכת. אני מציע גם ללכת לפי הקו שאסור לנו לפגוע בשירותים שהם חשובים מאוד לפיתוח החבר-רה, גם כאן אני מאוד מאוד מסוייג. אני נגד זה ששכר-בית מבוססות ישלמו תשלומים לא-ריאליים בעד שירותים. אביא רק דוגמה אחת: אני בעד העלאת שכר-הלימוד לסטודנטים, שסטודנטים ישלמו שכר-לימוד ריאלי. אבל באותו זמן ובאותה גימה אני אומר שאז צריך לדאוג שמתוך 50,000 הסטודנטים אותם 10,000 הבאים ממשפחות מרובות-ילדים, מעירות-פיתוח, יתנו להם את מלוא שכר-הלימוד יחד עם הוצאות מחיה. זאת הגישה הדיפרנציאלית שאני מציע ללכת בה. אני מציע שלא ללכת בקיצוצים גלובאליים אלא לבדוק כל משרד לפי סדרי עדיפויות חברתיים ולפי ערכים.

הי"ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שחל, ואחריו — לאח-רון המשתתפים בדיון, חבר-הכנסת קצב.

משחל (המערך):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הליכוד בהיותו באופוזיציה ייסר רבות את ממשלות המערך על התקציבים שהגישו שריהם, בטענות מטענות שונות. הוא ייסר אותן על דיבורים ועל הצהרות סותרות, על אומדנים לא נכונים ולא מדויקים, על העדר יעדים, על התמטות המשק, ולא פעם אחת — על אינפלציה דו-הרת, כאשר האינפלציה היתה 20%—25%, ומה לא.

חברי הכנסת, מצערת ומטרידה העובדה שבימים קשים כאלה, מי שהטיפו ואמרו שהם יביאו הצלה למשק, מי שאמרו שתהיה לנו ממשלה טובה — מצער מאוד ש-היום מצויה לפנינו עלייד ההגה ממשלה שלא הפחיעה לטובה את מתנגדיה, ולהערכתי כבר היום גם תומכיה נוכחו לדעת כי עשו מקח טעות.

האם סבור עדיין ראש הממשלה שמישהו מאמין בהצהרות על ממשלה פונקציונאלית, שמספר שריה מ-צומצם, על ממשלה שאין בה הדלפות ושריה מכבדים את הכנסת ונוכחים עלייד שולחן הממשלה בדיונים ב-מליאת הכנסת? הרי הריקנות עלייד שולחן הממשלה היא כמעט הפגנתית.

השר משה נסים:

מתי היו ארבעה שרים בדיון על התקציב?

משחל (המערך):

אדוני השר נסים, הדיון על התקציב היה תמיד חגיגה בכנסת, הממשלה כולה נכחה בכנסת. חברי כנסת ותקנים תמחו האם הפגינו שרי הממשלה את מורת רוחם מהתקציב בהיעדרותם מהכנסת. אני מצטט חברים שלך, כמוכן לא אקרא בשמותיהם, אבל הם אמרו כך.

לפני שבועיים הגיש שר האוצר לכנסת את התקציב

ראש-הממשלה מ. בגין :
איוואן, לא איוון.

משה שחל (המערך) :

אדוני ראש הממשלה, אני לא נמצא בכיתה ואינני דובר רוסית.

(ראש-הממשלה מ. בגין קורא קריאת ביניים)

אדוני ראש הממשלה, ציונים מקבלים בבית-הספר, לא בכנסת.

שר האוצר דיבר פעם על סוגיה זו ואמר בנושא זה, בקשר לתקציב אחר שהוגש בשנת 1976: "על-פי הנסיון של העבר נגיע השנה ל-100 מיליארד לירות תקציב. התקציב יעלה על התוצר הלאומי הגלמי. איך ניתן לעשות זאת?" אדוני, הנה הגשת תקציב העולה על התוצר הלאומי הגלמי.

מרדכי אלגרבל (התנועה הדמוקרטית לשינוי) :
זה בגלל החובות שהשארחתם.

שר התעשייה, המסחר והתיירות י. הורביץ :
בוודאי ידוע לך ששליש מהתקציב מיועד לחובות שאתם עשיתם.

היו"ר ח. גרוסמן :
אדוני, לא מקובל ששרים קוראים כל כך הרבה קריאות-ביניים.

משה שחל (המערך) :

השר הורביץ, האמן לי שאני מכין שיעורי-בית. גם בסוגיה זו אתם מטעים את הציבור. תשמע את דברי עד הסוף ותראה שיש לי מה לומר. הדאגה הקיימת איננה מתייחסת רק לתקציב של השנה אלא גם לעובדה שמה שאתם עושים עלול להמית שואה על המשק בשינויים במדיניות הממשלה הטילה את המשק למעגל סכמים אינפלציוני, שיקשה מאוד להשתחרר ממנו.

תקציב אינו אוסף של פרויקטים לביצוע ו"לוקשים" של משכורות. תקציב הוא, בראש-דבר, הצהרת מדיניות, יעדים, סדרי עדיפויות בין היעדים, וכדי להגיע ליעדים אלה — אילו דרכים בוחרת הממשלה. ובתחת זה האמינות היא יסוד-מסד.

מה קרה? לא רק בנק ישראל מערער על אשיות התקציב; במדינה גדולה הרי זה שר האוצר בכבודו ובעצמו. טל, למשל, את הצהרותיו של מר ארליך באשר לשיעור עליית המחירים הצפויה בשנה הבאה. נדמה לי כי מאז הורכבה הממשלה, ביוני 1977, הציב מר ארליך כל מספר שבין 15% ל-30% כנתון. אבל למה נקבל את המספר האחרון ששר האוצר נקב בו — 30%, יותר מאשר המספרים אחרים?

המהפך, במרכאות ובלעדיהן, אמור היה, לטענת שר האוצר, לעשות כמה וכמה דברים. מטרתו היתה לא רק להקל על ישראלים שיוכלו לרכוש 3,000 דולר אלא גם, ובעיקר, חידוש ההשקעות מחוץ-לארץ. מה באים ומי בשרים למשקיעים? האם נאמר להם שיש לנו אינפלציה? אדוני השר, אתה בוודאי יודע טוב ממני שמשקיעים אינם באים למדינות חולות אינפלציה שתהיה לא רק בת שתי ספרות אלא אף בת שתי ספרות בינוניות. אינפלציה זו היא תוצרת בית-הספר של שר האוצר ושל מפלגתו. מה התשובה שאתם נותנים?

מרדכי אלגרבל (התנועה הדמוקרטית לשינוי) :
חבר-הכנסת שחל, אתה בוודאי יודע שבשנת 1975 עלה מדד המחירים לצרכן ב-60%.

משה שחל (המערך) :
הנתונים שלך אינם מדויקים. תבדוק אותם.

שר התעשייה, המסחר והתיירות י. הורביץ :
העלייה היתה בשיעור של 56%.

משה שחל (המערך) :

השר הורביץ, אני רוצה לומר לך שאת שר האוצר אני מכיר שנים מספר כחבר בוועדת הכספים. יש לו אומץ-לב להודות ולומר דברים גם אם הם לא נעימים ולא נוחים. אם ירצה להיות כן הוא יאמר לך שלא-נ-פלוציה שהיתה בשנת 1975 היו סיבות שונות לחלוטין מהסיבות הגורמות לאינפלציה של היום. היתה זו תוצאה של מלחמה. מותר לנו לדרוש מכם לפחות מידה של אחריות וכנות.

משה קצב (הליכוד) :

האם זו השנה היחידה שבה היתה אינפלציה חור-קה?

משה שחל (המערך) :

לא בשיעורים כאלה, שבמשך חודשיים-שלושה חור-דשים יעלה המדד בשיעור של 30%. שר האוצר יודע זאת.

מה התשובה שאתם נותנים למשקיעים? אתם מציעים להם "גימיקס" חדשים, ילידי המהפך. אתם אומרים: אין ביורוקרטיה, אין פיקוח על מטבע-חוץ. האם בדרך זאת ירוצו המשקיעים? הם אינם באים. האמתם שאם תציעו להלבין את ההון השחור תוכלו על-ידי כך להציע למשקיעים ישראלים, שהבריתו דולרים לחוץ-לארץ, גם החוזרים לארץ. זה לא קרה ולא יקרה. אלה לא יוחזרו. הטענה הזאת אין לה על מה לסמוך. משקיעים באים לי-אן שכדאי ללכת. עובדה היא שאחרי מלחמת ששת-הימים השתוללה הביורוקרטיה במידה לא פחות ממה שהיתה לפני כן, ומשקיעים באו יותר מאשר בכל תקופה לפניה או אחריה. רבותי, במשק שבו האינפלציה משתוללת, אינפלציה מן הסוג שיצרתם והמתבטאת בכך-מה עשרות אחוזים, שום "גימיקס" לא יכריע את הכף נוכח האינפלציה התוויה.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אמינות שר האוצר נפגעה גם בשני תחומים נוספים. אצטט קטע נוסף מדבריו שר האוצר שהיום בא אלינו ומגיש את הצעת התקציב. הוא אמר בשנת 1975: "כל מי שמעניין בתקציב רואה שחוזי גרעון של 4.5 עד 5.5 מיליארד לירות. דבר כזה עוד לא קרה. שום הדפסת כסף לא תועיל. אני לא צריך לספר לחברי הבית מה פירוש הדבר להדפיס 5 מיליארד לירות. זאת תהיה שואה." אדוני שר-האוצר, אתה עומד להדפיס יותר מ-5 מיליארד לירות. השואה שאתם תגרמו תהיה גדולה פי כמה וכמה. הוויכוח בינך לבין בנק ישראל איננו על 5 מיליארד או 3.5 מיליארד אלא על שיעור העולה על 10 מיליארד וזו הערכה אופטימית — יש הטוענים שהסכום יגיע ל-13 מיליארד.

האמינות של שר האוצר נפגעה בעוד תחום — זה מפתיע ומדהים — ביחס של שר האוצר לעובדי משרדו. סמוך לנסיעתו של שר האוצר לגרמניה גילה השר יחס

חת השכבות החלשות? באמצעים שנוקטת הממשלה ב- השגת היעד המרכזי יש סיכויים ויש סיכונים.

אנו מתייחסים למדיניות הכלכלית של הממשלה ב- תקווה ובחששות כבדים. בתקווה, משום שקיים סיכוי להבראת המצב הכלכלי הקשה ולריפוי תחלואי המשק בישראל; בחששות, משום שקיים סיכוי סביר כי אלו אשר רווחתם תיפגע בעקבות המדיניות הכלכלית לא יוכלו לקיים רמת חיים מינימאלית.

אדוני שר האוצר, אני פונה אליך בקריאה, מעל במה זו, ברגע זה, להבטיח — כפי שהבטחת במחצית השנייה של חודש יולי — כי השכבות החלשות לא ייפג- עו כתוצאה מהמדיניות הכלכלית וכי הן יזכו למלוא הפיצוי בעד ההתייקרויות. לדאבוננו, אדוני השר, בלמה התייחסת בדברייך, בעת הצגת התקציב, אף לא במלה אחת, למצבן של השכבות החלשות ולבעיות הרווחה. עלינו להבטיח כי כל נסיון להבראת המצב הכלכלי לא יהיה, בשום אופן, על חשבון השכבות החלשות ולא יג- רור אחרי פגיעה בשכבות אלו אשר גם הן זכאיות ל- עצמאות כלכלית.

שמענו כי הממשלה עומדת לקצץ 3 מיליארד לירות נוספות. כאן המקום, גברתי היושבת-ראש, לתבוע כי הממשלה תודיע לכל השכבות החלשות, השרויות בחר- דה ובחששות כבדים, כי הקיצוץ הנוסף לא יפגע בהן לחלוטין. אם יש חששות לקיצוצים בתקציב הרווחה, הרי אין מנוס מהשאלה כיצד משרדי הממשלה אינם בודקים את פעולותיהם מן היסוד. לדאבוננו לא נערך דיון יסודי לצורך קיצוצים בשומן של משרדי הממשלה. לא נערך בדק-בית יסודי, בכל המשרדים, להגברת היי- עול והחסכון וטרם התנסו בקיצוץ השומן.

אם יש סכנת קיצוץ של תקציבי הרווחה, כיצד אין הממשלה מכבדת את החלטתה על הקפאת מגננים, כי- אשר שר האוצר מכריז כי בכל כדי לחסוך חצי-מילי- יארד לירות בשנה, כאשר בתקציב החדש יש גידול במספר המשרות במנגנון הממשלתי, ובמקביל קיימת אבטלה סמויה של 4%?

קשה להבין, רבותי חברי הכנסת, איך אפשר לתבוע קיצוצים מתקציב החינוך והרווחה, כאשר קיים פיגור של 6 מיליארד לירות בגביית מס הכנסה ונוסף על כך יש כחצי-מיליון תיקים בלתי-מאופלים במס הכנסה.

כיצד זה, אדוני השר, תובעים קיצוצים מתקציב הרווחה כאשר ההון השחור הולך ותופח, כאשר היקף העלמות ההכנסות מתרחב והולך, וזאת כאשר ההון השחור מתרכז והולך בידי אנשי הצמרת הכספית ומה- וזה אחד המכשולים בחיסול העוני במדינת ישראל?

מקצצים בסובסידיות למצרכים בסיסיים ולנצרכים, אך מייד מזדקרת לעין הקצבה של 8 מיליארד לירות סובסידיה להון.

משרד האוצר מצא כי ייקור מוצרי-היסוד יביא ל- הבראת המצב הכלכלי במשק, ולכן גרם להתייקרות של 60% במחירי הלהם והחלב, 35% במחירי השמן, ועוד צפויות התייקרויות נוספות של מוצרים בכ- 40%. זאת ועוד, הצרכנים העיקריים של התחבורה הצי- בורית באים משכבות מעוטות-ההכנסה, וגם בתחבורה הציבורית מתוכננת העלאת תעריפי הנסיעה בכ- 20% ב- עוד כחודשיים, ומתוכננות עליות נוספות במשך השנה.

לא ג'נטלמני כלפי עוזריו כשסיפר כי ההצעה המקורית שהוגשה לו על-ידיהם היתה בסך 190 מיליארד לירות. אמנם הוגשה הצעה כזאת, אך היא הסתכמה על הנחיו- תיו המפורשות של השר עצמו שהנחה את עוזריו. המקרה השני — לא אכנס לפרטיו, כי יש הצעות דחופות לסדר- היום בעניין זה — הוא המקרה המצער והמדמים, שלא היה דוגמתו, של פיטוריו של נציב מס הכנסה.

אדוני שר האוצר, יקומי בכ האומץ והעז לקחת את התקציב חזרה. קח אותו חזרה. תהיה מכובד יותר, יעריכו אותך יותר. אתה עצמך יודע שמה שהגשת זה תקציב שאי-אפשר לחיות אתו, ואתה יודע, כמוני, שתקציב כזה לא יעמוד במשך השנה הבאה.

אדוני שר האוצר, יש אפשרות אחרת. אם הממשלה אינה מרשה לך זאת, תאזור עוז ותתפטר. הצעת זאת פעם לשרי אוצר קודמים. קיימת לכך היום הצדקה. תעשה טוב אם תקום ותודיע כי אינך מסוגל לרפא את הכלכלה, כי עשית שגיאות, כי המהפכה שביצעת הכני- סה אותנו לצרה שאי-אפשר לצאת ממנה.

גברתי היושבת-ראש, אנחנו מציעים לממשלה לק- חת את התקציב חזרה. נצביע נגדו.

ראש-הממשלה מ. בגין :
תציע אי-אמון.

מושה שחל (המערך) :
אדוני ראש הממשלה, אי-אפשר להציע אי אמין לשר.

ראש-הממשלה מ. בגין :
תציע אי-אמון לממשלה והשר יתפטר.

מושה שחל (המערך) :
אין זה מן הנמנע. חושבים. אפשר לעשות גם את זה.

גברתי היושבת-ראש, אנחנו מציעים לממשלה לקחת את התקציב חזרה. אנחנו, כמוכן, נצביע נגדו מפני שזה תקציב רע. התקציב המוגש לנו הוא אמנם תקציב מאוזן, אדוני שר האוצר, הוא מאוזן בכך שהוא יותר גרוע מן התקציבים הקודמים, אבל יותר טוב מן התקציב שיבוא אחריו, כי ההתחלה הזאת מוכיחה שתקציבי שר האוצר של הממשלה הזאת יהיו כל אחד גרוע מזה שקדם לו.

היו"ר ח. גרוסמן :
רשות הדיבור לחבר-הכנסת קצב, אחרון המשתתפים בדיון.

מושה קצב (הליכוד) :
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, דיון זה הוא השלישי במספר הדיונים הכלכליים אשר מקיימת הכנסת בקאדנציה הנוכחית. כמו בכל דיון כלכלי, על משרד האוצר להציג תכנית כלכלית, מדיניות כלכלית פרי תכנון יסודי, לאחר בדיקת כל ההשלכות הנובעות ממנה ובדיקת הסיכויים מול הסיכונים. משרד האוצר, אדוני השר, נתבע להציג אילו מטרות מרכזיות ויעדים מר- כזיים הוא קובע. האם המטרה המרכזית היא שפור מאזן התשלומים או בלימת האינפלציה, או שמא הבטחת העסוקה מלאה, ואולי היעד המרכזי יהיה: דאגה לרוו-

מפעלי הטקסטיל, המפרנסים רבבות משפחות בעיר רות-הפיתוח, עומדים בפני סכנת סגירה: צפויה ירידה של 16% בהשקעות בענף הבנייה. בשנת 1978 ייבנו רק 100 דירות בערים אשקלון, קריית-גת, קריית-מלאכי ו- בית-שמש. האם כך אנו מגשימים את מדיניות הממשלה? האם נרפה מביצוע מדיניות פיזור האוכלוסין? הממשלה נוטלת על עצמה אחריות כבדה מדי באי-ביצוע מידי של ההמלצות לפיזור האוכלוסין. לצערי, לא הכירה נשיאות הכנסת בדחיפות הנושא ולא אישרה העלאת נושא אי-ביצוע מדיניות פיזור האוכלוסין לדיון דחוף בכנסת במסגרת הצעת לסדר-היום.

ולסיום, כראש רשות מקומית אני רואה חובה לי עצמי להגיב על דברי חברי כנסת אשר תקפו את תקציבי הרשויות המקומיות. גברתי היושבת-ראש, תקציבי הרשויות המקומיות לא צמחו מעבר לתקציב המדינה. כל גשכה כ-85% מתקציבי הרשויות המקומיות מיועדים לשירותי חינוך, סעד, רווחה ולעתים גם לשירותי בריאות. הממשלה מבצעת את מדיניותה בנושא הפנים באמצעות הרשויות המקומיות. אמנם יש גידול במנגנוני הרשויות המקומיות בהיקף של 4% לשנה, אך הוא בעיקרו בתחומי החינוך, שירות המוטל על הממשלה ומתבצע באמצעות הרשות המקומית. כל גידול באוכלוסיה — כן ירבו — פירושו הגדלת השירותים, כל גידול באוכלוסיה פירושו יותר מוסדות, יותר גני-ילדים, יותר בתי-ספר, ולכן גם יותר תקציבים ויותר עובדי חינוך והוראה.

אנו נתמך בתקציב מתוך אמונה כי הסיכויים הטובים ביותר יגברו על הסיכונים ובאמצעותו נוכל לבצע מדיניות כוללת ורחבה של הממשלה, ובה כל היעדים שהציבה לעצמה הממשלה.

הח"כ ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לשר האוצר, לתשובה.

שר-האוצר ש. ארליך:

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, האזנתי בקשב רב לדיון, שבו השתתפו יותר מ-30 חברי כנסת אשר נשאו דברים על הצעת תקציב הממשלה. לשנת 1978 ועל כלכלת ישראל. הדיון נמשך קרוב ל-9 שעות. אני מצוין זאת לשבחם של חברי הכנסת שהקדישו מזמנם, ובייחוד חברי כנסת חדשים רבים, והשתתפו בדיון.

בעקבי אחרי חלק מנאומיהם של חברי הכנסת נוכחתי שרבים דיברו בלשון כפולה: בנשימה אחת הציעו קיצוץ התקציב והגדלתו. אם הייתי מסכם את כל ההצעות הייתי מגיע לא לסכום של 174 מיליארד לירות שהציע אחד מחברי הכנסת, אפילו לא לסכום של 179 מיליארד לירות כהצעת הממשלה, אלא לסכום של 240 מיליארד לירות ואף יותר מזה.

בטרם אשיב למשתתפים בדיון אני רוצה להעיר הערות קצרות בעקבות דברי שני חברי הכנסת היום, האחד מהקואליציה והאחר מהאופוזיציה. אני מצטער על שישנונה-היבית שהיכן חבר הכנסת מהאופוזיציה היו לקויים ושטחיים. הוא קבע בפסקנות שהתקציב עולה על התוצר הלאומי הגלמי. הוא רק חייב להוכיח זאת, משום שאין זה נכון.

ההערה השנייה — לחבר הכנסת מהקואליציה, על קיצוץ בשירותי רווחה. אין קיצוץ משמעותי בשירותי רווחה. להיפך יש גידול בהם.

משרד האוצר צריך להיות ער לרחשי הלב ולסבלן של השכבות החלשות, ואין הוא צריך לצמצם את הסובסידיות למצרכים ולשירותים הנצרכים דווקא על-ידי הרשויות החלשות. ואם אין מנוס כולנו חייבים לשלם כדי למנוע הרעה במצבן של השכבות החלשות. כולנו חייבים לשלם למען חיסול העוני, כולנו חייבים לשלם כדי להבטיח מינימום קיום לכל אזרח בישראל; ממש כפי שכולנו מכירים בחובות השיפור במאזן התשלומים ומורכבים לקרבנות לשם כך, וגממש כפי שכולנו מקריבים קרבנות בבלית-האפשרות, ממש כפי שיש כוונה לפטור את היחיד ממש על רווחים הנובעים ממסחר במניות בבורסה, מתוך מגמה לעודד את הפעילות בבורסה, כך ממש, באותו הגיון, אדוני שר האוצר, אני תובע לנקוט צעדים כדי לשפר את מצבם של העשירים והתחתונים או לפחות למנוע הרעה במצבם. אני מצטער, אבל הנימוק של חוסר אפשרות לזהות את העשירים והתחתונים הוא בלתי-משכנע. על משרד האוצר ועל משרד הרווחה מוטלת החובה והאחריות לזהות מי הם שלושת העשירים והתחתונים, כדי שיהיו לנו אחת ולי-תמיד קריטריונים ברורים לפיצוי עשירים אלה.

העקרון של אי-פגיעה בשכבות החלשות, של קיום השכבות העניות, חייב להיות מקודש בעיני כולנו. יש לראות בעקרון זה יעד כלכלי אשר צריך לעמוד בדרגת חשיבות אחת עם צרכי הבטחון, עם הצורך בבלית-האפשרות ועם הצורך בשיפור מאזן התשלומים.

אנו נמצאים, גברתי היושבת-ראש, בעיצומו של תהליך התאמת המשק למדיניות הכלכלית החדשה, אך אסור שתהליך זה יפגע כהוא-זה ברווחת השכבות החלשות. אולם האמת היא כי קיימת אי-ודאות ביחס לעתיד הכלכלי. המדיניות הכלכלית החדשה הינה מ-הפכנית, ועל-כן מלווה אותה אי-ודאות לגבי יוקר המחיה, שיעור עלייתו של מדד המחירים, תחיד השכר, היקף הצריכה הפרטית, היקף תנועת ההון והיקף החיסכון.

יש האומרים בוודאות מוחלטת כי גם הנתוח-היסוד של משרד האוצר לא יתמשמש משום אותה אי-ודאות. כך לא ברור מה יהיה היקף ההורמה התקציבית או הגירעון, והאומנם ההורמה תהא רק 6.5 מיליארד לירות או תגיע ל-12 מיליארד לירות במרוצת השנה התקציבית הבאה. לפיכך לא ניתן לדעת מה יהיה גובה שער הליפין — האומנם יהיה 16.50 לירות לדולר או שמא 20 לירות לדולר? האומנם יהיה שיעור הצמיחה 4%? ה-אומנם תעמוד הממשלה נגד תביעות השכר של בעלי-אפשרויות הלחץ? ובכלל, האם אפשר לדון על צמיחה כלכלית ועל שיפור במאזן התשלומים בה בעת, וכיצד שני אלה עולים בקנה אחד אל מול הצורך בהאטת האינפלציה?

אדוני שר האוצר, אני מבקש לשאול מה היא עמדת משרד האוצר ליעדים שקבעה הממשלה. מדוע לא מביצעת, אדוני ראש הממשלה ואדוני שר האוצר, מדיניות פיזור האוכלוסין? מחוגי משרד הפנים מפרסמים כי העיכובים בגרמים בשל אי-הקצבת משאבים, אני שואל: מה יהיה גורל ערי-הפיתוח בצפון ובדרום, האם הן יצליחו לפרוץ את מעגל המשברים והקשיים בתחומי החינוך, הריכוך, הבריאות והסעד? האם הממשלה תתחיל לבצע השנה את ההמלצות שהוגשו על-ידי צוותים של אנשי-מקצוע ומומחים בעניין מדיניות פיזור האוכלוסין?

שבשנת 1978 ייבלם הצימצום בהשקעות המקומיות. התרחשויות אלה יביאו, בין היתר, להפסקת הקפאון בפר"ן ולייצור ולהקטנת האבטלה הסמויה.

המדיניות הכלכלית מכוונת לחולל תפנית במגמת ההתפתחות של ההשקעות. המכשיר העיקרי לעידוד ההשקעות יהיה החוק החדש לעידוד השקעות הון, המתוכנן להפעלה תוך זמן קצר. מטרת החוק — לעודד השקעות במפעלים יצרניים, ובמיוחד במפעלי יצוא, תוך מתן העדפות לאזורי-פיתוח. החוק בניסוחו החדש יביא לפי-שט ההליכים ולצימצום ההזדקקות למגנון הממשלתי לצורך מיצוי ההטבות.

לאחר תקופה ארוכה של צימצום ההשקעות בתשתית המשק תינתן תשומת-לב להשקעות התשתית בכבישים, טלפון, חשמל, מים, שדות-העופה ונמלים. הממשלה רואה את תפקידה העיקרי בתחום המעורבות הישירה בהשקעות והתשתית, שהן הבסיס להשקעות עסקיות במפעלים. שינוי מבנה המשק והתעסוקה — כל עוד קיים מצב של מחסור בעובדים במגזרים רבים של המשק תימשך מדיניות הריסון של הביקושים המקומיים, המכוונת בין היתר לוויסות שוק העבודה. מדיניות התעסוקה הנקושה יידינו באה למנוע תעסוקת-יתר, אולם תוך תשומת-לב מירבית שלא להתדרדר לאבטלה החורגת מאבטלה חרי-כוכית, הנובעת ממעבר של עובדים מענפים מצטמצמים לענפי צמיחה, בעיקר לענפי ייצור ויצוא.

אנו חותרים לשינוי מבנה הייצור והתעסוקה באופן שיגדל חלקם של המועסקים בייצור ויצוא ויקטן חלקם של המועסקים בענפים המייצרים לצריכה פרטית ובשירותים המינהליים. עיקר הצימצום של מספר העובדים בשירותי המינהל הציבוריים יבוא כתוצאה מצימצום הביקוש לעובדים מצד הסקטור הציבורי בעקבות פעולות ייעול וצימצום פעולות בעלות עדיפות משנית. לצורך זה יינקטו צעדים לבלמת הגידול במספר העובדים ולמניעת תוספת עובדים מעבר לתיכנון בתקציב.

עמוס הדר (הורביץ) (המערך):
מה שאנחנו אומר זה יפה, אבל זה לא בא לביטוי בספר התקציב.

שר-האוצר ש. ארליך:
אני רוצה לומר פעם נוספת, ואני מבקש שחברי הכנסת יקשיבו ויטו און: יש בתקציב תוספת של 1,000 משרות לבריאות, אחיות ורופאים, כתוצאה מהסכם החתום על-ידי הממשלה הקודמת והמחייב אותנו, ועלינו לכבדו, ועוד 800 משרות של שוטרים. אני רוצה שיקום חבר כנסת אחד ויאמר שאין צורך בתוספת שוטרים או אחיות ורופאים.

נפגשתי בימים אלה עם שרי הממשלה לדיון בקיצוץ בתקציביהם בהתאם להחלטת הממשלה. שרים מספר הביטוח לי כי הם מארגנים את משרדיהם מחדש ומקווים שפעולה זו תאפשר להם ייעול תוך שיחרור עובדים.

ההתאוששות בפעילות הכלכלית לא תמצא עדיין את ביטוייה המלא בהשקעה המקומית והיא תמשיך לרדת, אם כי בשיעור איטי מבשרים קודמות: ירידה של 3.5% לאחר ירידה של כ-11% בשנת 1977.

הירידה הצפויה בהשקעה המקומית נעוצה בהמשך צימצום ההשקעות בבנייה למגורים בשיעור של כ-16%, ואילו בהשקעות בענפי המשק צפוי גידול קל לאחר ירידה בשיעור של כ-13% בשנת 1977.

הסובסידיה להון לא נולדה היום. היא חלק מהעבר, ואנו צריכים לקיימו ולכבדו. אנו ממשיכים בסובסידיה להון בממדים שונים לגמרי, אבל אי-אפשר להיפטר מ-מנה לחלוטין אם אנו רוצים להמשיך ולפתח.

מושה קצב (הליכוד):
האם שר האוצר מוכן להבטיח שלא יהיה קיצוץ נוסף בתקציב הרווחה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
יש פתגם עברי: לאהוב ולהבטיח לא עולה ולא כלום.

שר-האוצר ש. ארליך:
אין זו הדרך הבלבדית שהלכה בה בעיקר האופוזיציה. חלק התקשה להעריך נכונה את התקציב והלכו ב-זקלה של זריעת פאניקה. הבהילו את הציבור בדחלילים: אבטלה עמוקה, בעוד שלמעשה בתעשייה יש מחסור בידים עובדות, וירושלים, למשל, כמעט לידים עובדות לא רק בתעשייה אלא אפילו בבנייה; הבהילו את הציבור בהתייקרות גדולה, בעוד שבשנת 1978 יחול ריסון בהתייקרויות, תשלום בה תוספת יוקר שלוש פעמים, בניגוד לשנים קודמות, יוצמדו מדרגות המס ב-100% ועל-ידי כך תגדל ההכנסה הפנויה, וכל זה לאחר שבשנת 1977 עלה השכר הריאלי ב-9%. וכך הדבר בכל תחומי המשק שיחול בהם שיפור, הן במאזן התשלומים, וזו בהשקעות והן ברווחיות היצוא.

הדובר הראשי של האופוזיציה עדיין לא התאים את עצמו למציאות החדשה. הוא עדיין בהרצה כאופוזיציונר. מסיבה זו לא יכול היה להעיר עניינית ועל-כן הלך ל-דרך הפיוט, כשהוא מתורגמת לשפת הפולמוס. הוא מונה רשימה ארוכה של עידודים, כגון אזורי-פיתוח, תעשייה באזורי-פיתוח, התיישבות, עידוד היצוא וכיוצא באלה עידודים. התפארות זו היא התפארות-סרק, שכן הוא שוכח שעידוד מאסיבי זה הוא היסוד לעידוד הנתי-שלות, הוא היסוד של "סמוך על תקציב המדינה", שהוא הפרה החולבת, הוא המקור לכסף קל שורם מקופת ה-אוצר ועודד תופעות של אי-ייעילות, שחיתות ועצלנות. הוא עודד את ה"שיטה", השיטה הידועה, במרכאות ובלי מרכאות, שחיסלנו אותה עם המהפך, שאם לא כן היא היתה מחסלת אותנו. דובר זה, שהיווה סמל הכשלון, גילה מצח נחושה דיבר מעל במה זו בתקיפות כאילו נושא הוא על ראשו את נזר ההצלחה.

אני יכול להרגיע את הבית כי כל הנבואות השחורות שהושמעו כאן על-ידי האופוזיציה יישארו על גבי הנניר בלבד.

חלק גדול מחברי הכנסת, ולזכותו ייאמר הדבר, התרכז בדיון בבעיות כלכלה מרכזיות של המשק והשאיר את הדיון בפרטי התקציב למקום הטבעי שלו, לוועדת הכספים של הכנסת. גם אני אתרכז איפוא בבעיות מרכזיות אלה, על-פי סדר הנושאים.

בעניין הצמיחה, אחת המטרות החשובות של המדיניות הכלכלית הנקושה על-ידי הממשלה היא לחזור ל-צמיחה כלכלית, המוקפאת זה שלוש שנים. אולם החזרה לצמיחה כלכלית תיעשה בצורה הדרגתית, כאשר הגורם המוביל בחידוש הצמיחה יהיה היצוא, בעוד שב-שלוש השנים האחרונות קוץ גידול התוצר הנובע מה-גידול ביצוא ובירידה תלולה בהשקעות. אנו מעריכים

באמצעות יבוא הון ממקורות רגילים — דבר שיביא להקטנת התלות בסיוע הכלכלי הנרחב של ממשלות-חוץ. סכום סביר של גרעון אזורי, הנראה לנו כסכום שניתן לחיות איתו, הוא סכום של כ-800 מיליון דולר.

הדרך העיקרית לפתרון הבעיה של מאזן התשלומים בטווח הארוך היא הגדלת היצוא. בשנים 1976—1977 גדל היצוא במונחים ריאליים בכ-13%. אנו שואפים להגדילו בקצב דומה בשנים הבאות. מטרה זו תושג כתוצאה מכך שתוטבטח רווחיות מספקת ליצוא. הרווחיות בשנת 1977 גדלה ביותר מ-5%, והמדיניות הכלכלית של אוקטובר כשלעצמה תרמה להגדלת רווחיות זו. גידול היצוא מותנה גם בומינות של עובדים והון לענפי היצוא, הן לסחורות היצוא והן לשירותי היצוא. אנו מעריכים שבשנים 1976—1977 גדל מספר העובדים בתעשיית יצוא ביחיד יותר מ-20,000 איש. במקביל לכך נמשך במאמצים לרסן את הביקושים המקומיים כדי שלא לפגוע בומינות גורמי הייצור ליצוא וכדי להביא לצמיצום הדרגתי של הסחורות והשירותים המיובאים. בשנים 1976—1977 ירד שג היבוא ביותר מ-2% כל שנה. השיפור המרשים שהושג במאזן התשלומים יאפשר צימצום החוב החיצוני על-ידי פרעון מוקדם של הלוואות לזמן בינוני וקצר. נשאף להגדיל את היקף היתירות של מטבע-חוץ שלנו, כך שיאפשרו מימון יבוא במשך כעשרה שבועות ויותר.

מדיניות הממשלה היתה, והינה, להגדיל באופן מתמיד את רווחיות היצוא. מטרת מדיניות זו היא לעודד יוצאנים להגדיל את היצוא ולהכניס יצרנים נוספים למעגל היצוא. השיפור ברווחיות היצוא היה אחד הגורמים החשובים לגידול המהיר ביצוא בשנים 1976—1977. בשנת 1976 גדל היצוא התעשייתי, למעט יהלומים ב-25%, ובשנת 1977 — ב-5.7% נוספים.

בשנת 1977 הואץ קצב הגידול ברווחיות היצוא, ורווחיות היצוא המשיכה לגדול גם לאחר המהפך. המהפך כשלעצמו לא פגע ברווחיות היצוא אלא אף תרם לגידולה. השיפור, כאמור, ברווחיות היצוא מבטאת לנו כי בשנת 1978 יימשך הגידול ביצוא, וביצוא תעשייתי בפרט. ותחזיתנו לגידול נוסף ביצוא התעשייתי בשנת 1978 בכ-20% היא בהחלט סבירה. המהפך תרם גם לגידול משמעותי ברווחיות היצוא של ענפי השירותים, שבעבר לא נהנו מתמריץ יצוא, או שנהנו מתמריץ יצוא קטן. היצוא של ענפי שירותים אלו יגדל בשנים הבאות בקצב מהיר כתוצאה מתוספת לרווחיות.

חברי הכנסת, לבסוף אני רוצה להזכיר כי הודעתי מעל במה זו שיעשה מאמץ נוסף מצדנו להביא לקיצוץ בתקציב המקורי של 182 מיליארד לירות. קיימתי הוודעה זו, ובוים שני של השבוע שעבר הודעתי כי הממשלה תחליט לקצץ את הצעתה ב-3 מיליארד לירות. בעת הדיון שמעתי התבטאויות כאילו לא נצליח בקיצוץ. אלה הם הירהורי לבו של אפוזיציונר, שכן הממשלה החדשה הוכיחה כבר שהיא מסוגלת לא רק להחליט אלא גם לבצע. היום סימנו את סיבוב הדיונים עם שרי הממשלה בנושא הקיצוץ בתקציב משרדיהם; נשאר רק משרד אחד שטרם סימנו, וזה בגלל תקציב הרשויות המקומיות. יהיה עלינו לשמור שהתקציב לא יחרוג מן המסגרת שתאושר בכנסת. נעשה זאת תוך נתישות, כדי שנוכל להגשים את יעדי המשק לשנה הבאה, כפי שצינתי אותם בדבריי מעל במה זו וכפי שהם מצויינים בתקציב הלאומי.

בהשקעות בענף התעשייה צפויה ירידה איטית יותר, שתסתכם בשיעור של 7% לאחר ירידה בשיעור של 16% בשנה שחלפה. ההשקעות בתעשייה יסתכמו ב-6.4 מיליארד לירות לעומת 4.8 מיליארד לירות בשנה הקודמת. גם לאחר הירידה בהשקעות אלה יגדל ההון בתעשייה בשיעור של 4%.

סביר להניח שההשקעות בתעשיות היצוא יוספו לגדול בעקבות הגידול המהיר ביצוא התעשייתי בשלוש השנים האחרונות.

ההשקעות בענף החקלאות יתרחבו בצורה ריאליט בכ-5%, והן תסתכמו ב-2.7 מיליארד לירות בשנה זו. חלק ניכר של הגידול יתרכז בהתיישבות החדשה. כן תגדלנה ההשקעות במים, כ-40% בצורה ריאליט. ההשקעות בענף התחבורה יסתכמו ב-7.8 מיליארד לירות, לעומת 5 מיליארד לירות בשנה הקודמת, גידול ריאלי של כ-7%. הגידול הרב ביותר בענף התחבורה יתרכז בהשקעות בפיתוח רשת הכבישים. כן צפוי גידול בהשקעות בפיתוח רשת הטלפונים.

הבעיה העיקרית של מדינת ישראל היא הגרעון במאזן התשלומים. צימצום הגרעון יכול להיעשות או על-ידי הקטנת הביקושים המקומיים, וכתוצאה מכך ניתן להגיע לאבטלה בממדים גדולים, או, לחלופין, על-ידי עליית מחירים מהירה. מאחר שהמדיניות היא שלא להביא לאבטלה גדולה, הרי שבהכרח חלה עליית מחירים גבוהה בשנים האחרונות. אולם עליית מחירים מעבר לשיעור מסוים פוגעת במטרה העיקרית של שיפור מאזן התשלומים. לכן מטרותנו בשנים הקרובות להביא לרגיעה יחסית בתחום המחירים.

נחתור, להגיע עד לשנת 1980 לעליית מחירים של כ-15% לשנה, תוך נקיטת מדיניות שכר מרוסנת ורח-אמה הדרגתית של מחירי מוצרי-היסוד.

יש לזכור שריסון תביעות השכר הוא יסוד חשוב מאוד בהשגת היעד של האטה בקצב עליית המחירים ותנאי הכרחי ליציאה מהמעגל האינפלציוני. הממשלה עצמה תרמה את חלקה בקיצוץ של 3 מיליארד לירות מן התקציב והיא תגביר את גביית המסים ותשתדל במשך השנה להגביר את פעולות הייעול אשר יחסכו בהוצאות. אני גם צופה, והדבר מוצא את ביטוי גם בתקציב הלאומי, ריסון בעליית המחירים במחצית השנייה של 1978. זה יהווה בסיס נוח לצמצום נוסף בהתייקרויות לקראת 1979.

גם לאחר השיפור המשמעותי במאזן התשלומים — זו השנה השנייה שבה ירד הגרעון מ-4.1 מיליארד דולר ב-1975 ל-2.7 מיליארד דולר ב-1977 — רואה הממשלה בצמצום הגרעון השוטף את המטרה המרכזית של המדיניות הכלכלית. החשיבות הגדולה הניתנת לבעיה זו נובעת מהממדים הגדולים של החוב הלאומי — יותר מ-11 מיליארד דולר ב-1978; מנטל תשלומי הריבית ופרעון הקרן, המגיע ל-1 מיליארד דולר ב-1978; מי הירידה הצפויה ביבוא ההון; ממדי הגרעון, והתלות הכלכלית והפוליטית הנובעת מן הצורך לממן גרעון זה.

בשנת 1976 פחת הגרעון האזורי ב-540 מיליון דולר. לר, בשנת 1977 הוא פחת בכ-300 מיליון דולר נוספים. היעד שלנו בתחום זה הוא להמשיך ולצמצם את הגרעון השוטף והגרעון האזורי לסכים שניתן לממנו

— חוק התקציב לשנת הכספים 1978 (ארליך, גרוסמן, ידליון, הדר, חריש, רוזוליו, יעקבי, פעיל, שחל) —

גד יעקבי (המערך):
182 מיליארד לירות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
יש לי הצעה לסדר, כבוד היושבת-ראש.

היו"ר ח. גרוסמן:
הקיצוץ שמציע השר מתכוון להצעה שיציע השר, אני מבינה, בדיון בוועדת הכספים. נכון או לא?

דניאל רוזוליו (המערך):
בכל-זאת על מה מצביעים?

היו"ר ח. גרוסמן:
שר האוצר, בבקשה.

שר-האוצר ש. ארליך:
רבותי חברי הכנסת, בייחוד מן האופוזיציה, קצת רצינות. הודעתי ביום שני שעבר, על דעת ממשלת ישראל, שהממשלה החליטה לתקן את התקציב ולקצץ אותו ב-3 מיליארד לירות, ובמקום 182 מיליארד יהיו 179 מיליארד. הודעתי גם שאביא פירוט של כל סעיפיו לוועדת הכספים, על-פי החוק, לאחר שאיוועץ בכל שר ושר.

אהרן ידליון (המערך):
על-פי החוק אתה צריך להביא את הפירוט לכנסת.

שר-האוצר ש. ארליך:
אני מבקש להצביע על תקציב של 179 מיליארד לירות.

אהרן ידליון (המערך):
איוזה פירוט של 179 מיליארד?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
יש לי הצעה לסדר, כבוד היושבת-ראש.

היו"ר ח. גרוסמן:
רגע אחד, אני שמעתי, יש לי פה התייעצות קטנה.

משה שחל (המערך):
הצעה לסדר.

היו"ר ח. גרוסמן:
רגע אחד. לפי מה שכתוב בתקנון —

אהרן ידליון (המערך):
זה חידוש מקורי בתולדות הפארלאמנטאריזם בכל העולם.

היו"ר ח. גרוסמן:
— מצביעים על החוק כפי שהוא הונח על שולחן הכנסת. אתייעץ רגע אחד עם היועצים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אולי ידונו גם על ההצעה שלי?

היו"ר ח. גרוסמן:
אולי יתברר שאנחנו מצביעים על החוק כפי שהוא מונח על שולחן הכנסת — האם גם אז יש לך הצעה לסדר?

יתירה מזו, נעקוב אחרי ההתפתחויות במשק ולא נהסס, אם יהיה צורך בכך, לנקוט צעדים חריפים, לרבות קיצוץ נוסף בתקציב, כדי למנוע סטיות מן היעדים שקבענו לשנת 1978.

כבר בחודשים הקרובים נתחיל בתיכנון של תקציב 1979; לא נמתין עד אמצע השנה. תקציב זה, בניגוד להצעת התקציב המונחת לפניכם, יהיה "תקציב על בסיס אפס" או על בסיס הצריכה הממשית והחיונית של כל משרד ומשרד. אנו נסיים את הכנתה של תכנית כלכלית רב-שנתית אשר תשמש בסיס להכנת תקציב רב-שנתי.

רבותי חברי הכנסת, בסיום דברי יורשה-נא לי לפנות מעל במה זו לעם אשר שמע כה הרבה נבואות אפוקליפטיות במשך הדיון בתקציב: לא אכחד — השנה לא תהיה קלה, אולם תהיה רחוקה מאוד מהתמונה השחורה שציירו דוברי האופוזיציה. לעקרת-הבית אומר: בשנת 1978 עדיין יעלו המחירים, אולם פחות מאשר בשנה שחלפה. במחצית השנייה של 1978 תרד העלייה וקצב עליית המחירים יהיה די מבוקר. ולשכיר אומר: יהיה לך קל יותר למצוא עבודה אם רוצה אתה לתרום לעצמאותה של המדינה, אם תפנה לייצור או לחקלאות; נכבד עליך אם תרצה לפנות לשירותים, אשר עם כל חשיבותם — תרומתם לעצמאותנו הכלכלית קטנה. ההתפתחויות האחרות יביאו גם יציבות יותר גדולה. ולכולנו אני רוצה לומר כי אני רואה בשנה הבאה, למרות התקציב הלחוצי והתנאים הקשים שבהם יפעל המשק, שנה של הרחבת השקעות; תורגש תנופת פיתוח, תורגש צמיחה מחודשת, והמשק יתחיל סוף סוף לצמוח, אם כי בצורה צנועה עדיין בשנה הראשונה. בזה סיימתי את דברי, ואבקש מן הבית לאשר ב-קריאה ראשונה את הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1978.

היו"ר ח. גרוסמן:
חברי הכנסת, תם הדיון על חוק התקציב לשנת הכספים 1978. אנו ניגשים להצבעה.

אהרן ידליון (המערך):
על איוזה תקציב מצביעים? לא ברור על איוזה תקציב מצביעים.

היו"ר ח. גרוסמן:
מה שכתוב בספר, ואני מבינה שגם על מה שדיבר שר האוצר.

עומם הדר (חורבין) (המערך):
יש הבדל בין השניים.

מיכאל חריש (המערך):
יש הבדל של 3 מיליארד בין השניים.

היו"ר ח. גרוסמן:
לפי התקנון אנו מצביעים על חוק התקציב כפי שהונח על שולחן הכנסת.

דניאל רוזוליו (המערך):
היתה הודעה של שר האוצר על סכומים אחרים.

היו"ר ח. גרוסמן:
לפי התקנון אנו מצביעים על חוק התקציב כפי שהונח על שולחן הכנסת.

חוברת ט"ו, ישיבה ע"ב

— חוק התקציב לשנת הכספים 1978 (פעיל, לין, גרוסמן, טובי, שחל, יעקבי, חריש, רוזוליו, פרס, נוף, בן-מאיר, גרופר, עמאר) —

מאיר פעיל (מחנה שלי):

כן. אכן. אפשר להצביע פעמיים: פעם אחת על הצעת התקציב — התורה שבכתב; אחר-כך על התורה שבעל-פה — על הפחתת 3 המיליארדים.

אמנון לין (הליכוד):

אתה לא רציני, מאיר.

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי-הכנסת פעיל, רגע אחד. ביקשנו מן היועצים המשפטיים עצה אם אפשר בכלל להצביע היום על התיקון שהציע שר האוצר.

תומיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

איזה בילבול מוח זה?

משה שחל (המערך):

— — אני טוען שאי-אפשר להצביע אחרת ממה שכתוב.

היו"ר ח. גרוסמן:

ואם אפשר אפסוק שאי-אפשר — למה לכנס את ישיבת הוועדה?

גד יעקבי (המערך):

זו הצעת חוק; ועל הצעת חוק יש להצביע כפי שהיא הוגשה לכנסת.

מיכאל חריש (המערך):

כבוד היושב-ראש, הממשלה לא הגישה תקציב של 179 מיליארד לירות לכנסת.

גד יעקבי (המערך):

כלומר, מצביעים על 182 מיליארד לירות: אין קיצוץ ואין שינוי.

דניאל רוזוליו (המערך):

מה גורל הודעת שר האוצר על קיצוץ של 3 מיליארד לירות?

שמעון פרס (המערך):

— — — אם שר האוצר מודיע על שינוי — מן הדין שיניח את שינוי התקציב על שולחן הכנסת.

היו"ר ח. גרוסמן:

נכון מאוד. כאשר יניח שר האוצר את התיקון שלו על שולחן הכנסת, אז יצביעו על התיקון. ברגע זה אנחנו יכולים להצביע, אדוני שר האוצר, רק על הצעת החוק כפי שהונחה על שולחן הכנסת.

דניאל רוזוליו (המערך):

מה גורל הודעת שר האוצר על קיצוץ ב-3 מיליארד לירות?

יעקבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אתם מונעים את זה עכשיו.

מיכאל חריש (המערך):

לא אנחנו מונעים את זה; הבאלאגאן מונע את זה.

יעקבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אתם לא רוצים את הקיצוץ. במקום לגשת לעניין ולקצץ ב-3 מיליארד, אתה עושה תרגילים.

היו"ר ח. גרוסמן:

בסוגיה הזאת פסקנו: אנחנו מצביעים על חוק התקציב כפי שהוא הונח בכתב על שולחן הכנסת.

יעקבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

מרב אהבה לתרגילים אתם לא רואים את המהות.

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות.

משה שחל (המערך):

אני חושב כי הגיוני הוא ששר האוצר יעשה אתה משתים: הוא הודיע מעל במת הכנסת שזה לא התקציב — —

יעקבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אתה בעד קיצוץ 3 מיליארד או נגד?

משה שחל (המערך):

— — ושיש לקצץ ב-3 מיליארד — — — צריך להביא את התקציב מתוקן. מה שאנחנו מצביעים עליו היום הוא פיקציה ידועה מראש, שהממשלה הצביעה נגדה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אז הצביע על הצעתך.

יעקבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

סיעת המערך מתנגדת לקיצוץ. יפה,

דניאל רוזוליו (המערך):

סיעת המערך שומרת על החוק.

שמעון פרס (המערך):

הבעיה איננה סיעת המערך אלא שמירה על סדרי העבודה בכנסת. אם שר האוצר קם ואומר שהתקציב המונח אינו קיים, או שיש בו שינוי של 3 מיליארד לירות, יואיל בטובו להביא את השינוי.

גד יעקבי (המערך):

כלומר, הכנסת עומדת להחליט על הצעה שאינה קיימת עוד.

יעקבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

לא, להיפך.

דניאל רוזוליו (המערך):

הממשלה צריכה להבהיר מהו גודל התקציב שהיא מגישה לאישור הכנסת.

פסח גרופר (הליכוד):

182 מיליארד.

דניאל רוזוליו (המערך):

היא לא הבהירה את זה. היתה הודעה של שר האוצר שמקצצים ב-3 מיליארד.

משה עמאר (המערך):

זה מחלל שלא היה כדוגמתו.

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי הכנסת, שמעתי את כל הטיעונים. אנחנו יכנס לים להצביע רק על חוק-התקציב הכתוב ואנחנו מצביעים על חוק-התקציב הכתוב.

(קריאות באולם)

— חוק התקציב לשנת הכספים 1978 (גרסמן, רוזוליו, קורפו, בן-מאיר, פרס, יעקבי, ארליך, ידליו, שחל, נסים) —

דניאל רוזוליו (המערך):
אני מביע את צערי על ששר האוצר הביא את הכנסת למצב כזה.

גד יעקבי (המערך):
אדוני שר האוצר, האופוזיציה איננה שילוני שאתה יכול לפטר אותה.

שר-האוצר ש. ארליך:
אני מציע לכנסת להצביע על חוק התקציב בן 182 מיליארד הלירות; וועדת הכספים תדון בו ותכניס שינויים על-פי הצעת הממשלה או על-פי יזמתה.

דניאל רוזוליו (המערך):
האם הממשלה הולכת להציע לוועדת הכספים הצעה שונה מזו שהניחה על שולחן הכנסת?

היו"ר ח. גרוסמן:
לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת — להחזיר את חוק התקציב לממשלה; והצעה שנייה — — —

משה שחל (המערך):
כבוד היושבת-ראש — — —
(קריאה: תפסיקו להפריע ליושבת-ראש).

היו"ר ח. גרוסמן:
מה העניין? מצאתם משהו בתקנון?

משה שחל (המערך):
כן.

היו"ר ח. גרוסמן:
בבקשה.

משה שחל (המערך):
אני אציע לכנסת להביע אי-אמון לממשלה ואני אבקש שזה יועמד על סדר-היום מיד.

חיים קורפו (הליכוד):
לשם זה צריך להגיש מכתב לפני הישיבה. בשבוע הבא.

השר מ. נסים:
יפה מאוד. תעשה את זה.

שמעון פרס (המערך):
גברתי היושבת-ראש, לא ברור מה הציע שר האוצר. הוא חיווה דעתו על האופוזיציה. בעניין זה הוא אמר דברים שאינם מתקבלים על הדעת. בעניין התקציב לא ברור אם הוא מציע תקציב עם קיצוץ של 3 מיליארד לירות.

היו"ר ח. גרוסמן:
חברי-הכנסת פרס, אתה לא הקשבת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
חברי-הכנסת פרס, הדבר הזה נעשה בעבר פעמים אין ספור.

היו"ר ח. גרוסמן:
אתה לא הקשבת. שר האוצר הציע להצביע בעד ה- תקציב בלי הקיצוץ.

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת — להחזיר את חוק התקציב 1978 לממשלה; הצעה שנייה — — —

דניאל רוזוליו (המערך):
שר האוצר הציע את זה. שר האוצר הציע להחזיר את התקציב לממשלה ולקצץ ב-3 מיליארד לירות.

חיים קורפו (הליכוד):
שר האוצר לא הציע להחזיר את התקציב.

דניאל רוזוליו (המערך):
שר האוצר הודיע, על דעת הממשלה, על קיצוץ 3 מיליארד לירות בתקציב. אני רוצה לדעת על מה אני צריך להצביע.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
יש כאן שתי הצעות וצריך להצביע עליהן.

דניאל רוזוליו (המערך):
יש שלוש — זו כל הבעיה.

היו"ר ח. גרוסמן:
אדוני שר האוצר, האם אתה רוצה להודיע משהו? אדוני שר האוצר, האם אתה רוצה להודיע משהו כדי להשקט את הרוחות? אדוני שר האוצר, אני שואלת אותך.

שמעון פרס (המערך):
הכנסת חייבת להקפיד על כבודה והיא רוצה לדעת בדיוק על מה היא מצביעה. אני מציע לדחות את ההצעה עד ששר האוצר יכין את החומר. אי-אפשר לעשות בכנסת דבר מדומה.

חיים קורפו (הליכוד):
גברתי היושבת-ראש, שר האוצר הניח על שולחן הכנסת חוק תקציב. אין כל חשיבות מה הוא אומר — — —

דניאל רוזוליו (המערך):
אין חשיבות למה שאומר שר האוצר בשם הממשלה, חברי-הכנסת קורפו?

גד יעקבי (המערך):
דבריו של שר האוצר אינם חשובים עוד?

דניאל רוזוליו (המערך):
אין חשיבות למה שהודיע שר האוצר מעל במת הכנסת?

היו"ר ח. גרוסמן:
לפי הודעת שר האוצר נחליט איך אנחנו מצביעים.

שר-האוצר ש. ארליך:
אני מביע את צערי — — —

אהרן ידליו (המערך):
אתמול אמרת את זה על שר החוץ, קורפו; והיום — על שר האוצר?

שר-האוצר ש. ארליך:
אני מביע את צערי על חוסר נסיונה של האופוזיציה כאופוזיציה צעירה — — —

(קריאות באולם)

חוברת ט"ו, ישיבה ע"ב

— חוק התקציב לשנת הכספים 1978 (רבינוביץ, פרס, בן-מאיר, קורפו, גרוסמן, רוזוליו, גבון, שריד, שחל); החלטה בדבר קביעת ועדת העבודה והרווחה לעניין ביצוע ותקנות על-פי סעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (גימלאות לראש רשות וסגניו) (גרוסמן, ברמן) —

מטעה את הכנסת או שהוא מטעה את הציבור. אני כבר לא יודע את מי הוא מטעה.)

היו"ר ח. גרוסמן:

אחרי ששמענו את ההודעה של שר האוצר — שאנו מצביעים על חוק התקציב כפי שהוא כתוב ומונח בכ" תובים על שולחן הכנסת — נותרו שתי הצעות.

(חבר הכנסת י. מ של קורא קריאת-ביניים)

חיים קורפו (הליכוד):

זה חוק מחייב.

היו"ר ח. גרוסמן:

אם כן, יש לפנינו שתי הצעות. מי בעד החזרת חוק התקציב לממשלה?

יצחק נבון (המערך):

להחזיר אותו בלי היסוס.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אבקש למנות.

יוסי שריד (המערך):

מעניין איך שר התחבורה, שאין לו ידיים ואין לו רגליים, יצביע בעד החוק הזה.

היו"ר ח. גרוסמן:

מי בעד העברת חוק התקציב לוועדת הכספים?

משה שחל (המערך):

לתקציב אין לא ידיים ולא רגליים, שר התחבורה.

הצבעה

בעד ההצעה להחזיר את הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1978 לממשלה — 32

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים — 59

ההצעה להעביר את הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1978, תשל"ח—1978, לוועדת הכספים נתקבלה.

ד. החלטה בדבר קביעת ועדת העבודה והרווחה לעניין ביצוע ותקנות על-פי סעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (גימלאות לראש רשות וסגניו), תשל"ז—1977*

על ביצוע חוק זה והם רשאים, באישור ועדה שתקבע הכנסת, להתקין תקנות לכל עניין הנוגע לביצוע, ובכ"ל זה — (1) סדרי הגשת תביעות לגימלאות; (2) סדרי תשלום ומועדי תשלום; (3) שיטת הויון של קיצבאות; (4) תשלום גימלה שלא לידי הזכאי לה.

מאחר שוועדת העבודה והרווחה הוסמכה ביום 20 בדצמבר 1977 על-ידי מליאת הכנסת לעניין סעיף 2 לחוק האמור, החליטה ועדת הכנסת, בישיבתה ביום ט' בטבת תשל"ח — 17 בינואר 1978, להמליץ לפני הכנסת כי בהתאם לסעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (גימלאות

יהושע רבינוביץ (המערך):

זה עוד לא היה בהיסטוריה של הכנסת.

שמעון פרס (המערך):

יש הבדל בין הכנסת לבין הממשלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

זה היה הרבה פעמים בהיסטוריה, חברי הכנסת רבינוביץ.

(קריאה: חברי הכנסת יהודה בן-מאיר, אתה אי-

חרת ואתה לא יודע על מה אתה מדבר כרגע.)

שמעון פרס (המערך):

זאת הכנסת, זאת לא הממשלה. הכנסת איננה רשאית להצביע על דבר שאיננו קיים.

חיים קורפו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להעיר הערה.

היו"ר ח. גרוסמן:

אין הערות. אין לך זכות הדיבור.

חיים קורפו (הליכוד):

רק רגע. התקציב הוא חוק. החוק מונח והוא מחייב ככתבו וכלשונו. בחוק רגיל מקובל ששר עולה ואומר: אני אציע בוועדה להכניס שינויים בסעיף זה או אחר.

דניאל רוזוליו (המערך):

שר האוצר הודיע הודעה בשם הממשלה.

(קריאה: מה זה חשוב? הוא יכול להודיע שהוא

יציע הצעה בוועדה.)

(קריאה: חברי הכנסת קורפו, שר האוצר הודיע

לציבור כאילו הוא מביא תקציב בן 176 מיליארד לירות.)

דניאל רוזוליו (המערך):

חברי הכנסת קורפו, מה חשובה הודעת שר האוצר בשם הממשלה?

(קריאה: חברי הכנסת קורפו, או ששר האוצר

היו"ר ח. גרוסמן:

אנו עוברים להחלטה בדבר קביעת ועדת העבודה והרווחה לעניין ביצוע ותקנות, על-פי סעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (גימלאות לראש רשות וסגניו), תשל"ז—1977. את ההחלטה יביא יושב-ראש ועדת הכנסת.

יצחק ברמן (יו"ר ועדת הכנסת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בסעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (גימלאות לראש רשות וסגניו), תשל"ז—1977, נקבע: "שר הפנים ושר האוצר ממונים

— ההחלטה בדבר קביעת ועדת העבודה והרווחה לעניין ביצוע ותקנות על-פי סעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (גימלאות לראש רשות וסגניו) (ברמן, שינמן); שאלות ותשובות (שינמן, גרוסמן, ארליך, פעיל, צפורי) —

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר קביעת ועדת העבודה והרווחה לעניין ביצוע ותקנות על-פי סעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (גימלאות לראש רשות וסגניו), תשל"ז—1977, נתקבלה.

לראש רשות וסגניו), תשל"ז—1977, תקבע הכנסת את ועדת העבודה והרווחה של הכנסת לעניין סעיף 9 האמור.

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת, נצביע על ההחלטה שהובאה לפנינו כידי יושב-ראש ועדת הכנסת.

ה. שאלות ותשובות

רשות חיילי היחידה והועבר לרשות אנשי "גוש אמונים" ?

2. מדוע הופקע הבניין הדו-קומתי במחנה קדום מרשות חיילי היחידה והועמד לרשות מתנחלי "גוש א-מונים" ?

3. באיזו מידה השפיעו ההפקעות הנ"ל והפקעות נוספות על הגברת צפיפות מגורי החיילים והסגל במחנה הצבאי בקדום ? באיזו מידה פגע הדבר בצפיפות מגורי החיילות ?

4. האם קיימת מדיניות של ממשלת ישראל להוריש את חיילי צה"ל ממגוריהם כדי להושיב שם את "גוש א-מונים" ?

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

לשאלות 1—2: מבנה במחנה קדום, ובו מועדון צבאי, נמסר לשימושם של מתנחלי קדום כמחסה מתנאי החורף הקשה השורר באזור.

לשאלות 3—4: השאלה אינה של מדיניות אלא של שיקול אנושי. אף אם מסירת המבנה יצרה צפיפות מסוימת במגורי חיילים, הרי משהועמד שיקול זה לעומת השיקול ההומאני — דהיינו למנוע מנשים וילדים את פגעי החורף — הכריע השיקול ההומאני.

היו"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

השאלה היא הרבה יותר עקרונית בעיני. בתנאי מדינת ישראל, כאשר מתכננים התיישבות, יודעים מי המת-יישבים או המתנחלים, יודעים שיש להם משפחות, יל-דים וכו'. מאימתי — ואולי לכבוד השר יש דוגמה — בתולדות ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל אכן נעשו דברים כאלה שהכניסו מתיישבים יהודיים, על נשיהם וטפם, בתוך מחנה צבאי וסילקו משם את החיילים או את החיילות ממגוריהם ? זו הבעיה העקרונית. אם יש בעיה הומאנית שיחזירו אותם הביתה.

היו"ר פ. שינמן :

השאלה הנוספת עולה על השאלתה המקורית.

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

(א) ההחלטה על יישובם של האנשים האלה שם אי-ננה בתחום המשרד שלנו.

(ב) כאשר נוצרה שם הבעיה כפי שנוצרה, עמד לפנינו השיקול הזה.

(ג) מחנה קדום, בחלק ניכר מתקופות השנה, אינו מאויש אלא בסגל בלבד. המחוזיים של הטיירוניהם הם באים לשם הם בהפסקה. באותו זמן היה באפשרותו, בלי לפגוע בצורה קשה בחיילים, לעשות זאת; ולכן עשינו.

היו"ר פ. שינמן :

נעבור עתה לסעיף הבא : שאלות ותשובות.

469. פטור לקיבוצים ממס קנייה על מזגני אוויר

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר האוצר ביום 10 בסתיו תשל"ח (20 בנובמבר 1977) :

סגן שר האוצר, חבר-הכנסת י. פלומין, אמר בתכנית ראדיו דברים שיש בהם משום השמצת הקיבוצים ב"עמק-הירדן. הוא טען כאילו "פטורים הקיבוצים בעמק הירדן ממס קנייה על מזגני אוויר; ואילו מושבים וישובים עירוניים באותו אזור חייבים לשלם מס".

המועצה האזורית של עמק-הירדן פירסמה הודעה ובה היא מוכיחה כי הדברים אינם תואמים את האמת. מאחר שהדברים נאמרו על-ידי סגן שר האוצר במסגרת מילוי תפקידו, אבקש להשיב לי :

א. האם מוכן שר האוצר להורות לסגנו להתנצל על דבריו פומבית בפני קיבוצי עמק-הירדן ?

ב. אם לא — מדוע ?

שר-האוצר ש. ארליך :

א. לא.

ב. משום שדברי סגניו היו מדויקים, אם כי ניתן להם דגש סקטוראלי, כאילו הפטור הוא על-פי צורת ההתיישבות. האמת היא שאין פטור כללי בדיוק מס קנייה על מזגני אוויר. יש הסדר אדמיניסטרטיבי לכי-סוי חלקי, עד 1,000 לירות ליחידה, למזגני אוויר. מדובר בישובים מסויימים, הממלאים אחר הקריטריונים שנקבעו בשעתם, והם : 1. ישוב חקלאי באזור-פיתוח א', הנמצא מתחת לפני הים ; במסגרת זו מצויים מספר ישובים, לרבות המושבות מגדל ומנחמיה ; 2. מצב בטחוני מיוחד : במסגרת זו אושר כיסוי תקציבי להתקנת מזגנים בעיירה בית-שאן, בחדרי בטחון שנבנו כתוספת לדירות. כיסוי זה ניתן על-פי אישור מהמועצה המקומית.

עלי להודות כי קשה לי להבין מדוע נקבעו קרי-טריונים אלה בשעתם וקשה לי להשתחרר ממחשבו מסויימת על התאמת הקריטריונים לאינטרסים. לא הצלחתי להבין מדוע לחושב אפיקים מגיע מה שלא מגיע לתושב טבריה.

408. הפקעת מועדון ובניין בקדום מרשות

הצבא לרשות "גוש אמונים"

חברת-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבטחון ביום 10 בסתיו תשל"ח (14 בנובמבר 1977) :

אבקש את כבודו להשיב לי דבר על השאלות הבאות, הקשורות במתנה הצבאי הנמצא ליד הכפר הערבי קדום אשר בשומרון :

1. מדוע הופקע המועדון הצבאי במחנה קדום מ-

אשר לשאלה מאימתי עושים — לא משרדנו: הוא הכ-
תובת לכך.

644. הנחיות לנסיעת חיילות בלילה למניעת מקרי אונס

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר הבטחון ביום י' בטבת תשל"ח (20 בדצמבר 1977):

לרגל מקרי האונס הקורים לאחרונה לחיילות, אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם יש הנחיות ברורות לגבי נסיעת חיילות ב"טרמפים" בשעות חשיכה ובמקומות ישוב מרוחקים?

2. אם כן — מה הן, והאם מקפידים על שמירת הוראות אלה?

3. אם לא — האם בדעת השר להתקין תקנות מחמירות לגבי נסיעת חיילות ב"טרמפים" בשעות חשיכה, ובמיוחד באזורים בלתי-מיושבים?

היו"ר פ. שינמן:
סגן שר הבטחון ישיב לשאלתה 644 של חברת הכנסת אורה נמיר.

תמר אשל (המערך):
אבקש מסגן השר להשיב גם על שאילתה זו וגם על השאלתה חברת הכנסת גרופר, בהעדרם.

היו"ר פ. שינמן:
סגן השר יעשה כרצונו.

סגן שר הבטחון מ. צפורי:
לשאלות 1-3: עד היום נעשו פעולות הסברה בעיקר על-ידי סגל הח"ן ביחידות; לא היו נוהלים או הנחיות.

לרגל המקרים שקרו לאחרונה הרחיב צה"ל את פעולות ההסברה ופעולות המנע לצמצום נסיעת חיילות ב"טרמפים".

לכל חיילת הופצה איגרת אישית בנושא על-ידי קצינת ח"ן ראשית.

אכ"א מפין חוזר של מזכירות הפיקוד העליון לכל יחידות צה"ל במגמה להגביר את המידעות לסכנה בנסיעת חיילות וכדי להגביר את אמצעי המנע בנושא, אשר ינקטו בעתיד.

בחורר יש דגש מיוחד על הסדרת הסעת חיילות ב"טרמפים" בשעות חשיכה, ובמיוחד באזורים בלתי-מיושבים.

נוסח החוזר יצורף לפרוטוקול, לרישום ב"דברי הכנסת".

705. ועדה מיעצת לבנות החייבות בגיוס, המוסרת אינפורמציה לבנות דתיות

חבר הכנסת א. ידליון שאל את שר הבטחון ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978):

הגיע לתשומת-לבי חוזר של הוועדה המיעצת לבנות המתייצבות בלשכות הגיוס, הוועדה ממוקמת בבני-ברק, רח' שילה 2.

* ראה נספחות.

בחזור כלולה אינפורמציה על הקפאת גיוס בנות, שוועדות הפטור החליטו שעליהן להתגייס; על דתיות בשעתו; על דחיית שירותן על עתודאיות רבות עד לסיים המשא-ומתן בנידון בין סיעת אגודת ישראל בכנסת והמוסדות המוסמכים; ועל הכנסת חוק חדש על-ידי משפטנים ועסקנים מנוסים.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם מתעניין משרד הבטחון בפעולות הוועדה המיעצת?

2. האם מקיים משרד הבטחון קשרים רשמיים עם הוועדה המיעצת הנ"ל, מקבל ממנה אינפורמציה ומתחשב בהמלצותיה?

3. מה מספר הבנות שגיוסן הוקפא?

4. מה מספר העתודאיות שקיבלו דחיית גיוס?

5. מה מספר העתודאיות ששירותן נדחה?

6. האם מתכוון משרד הבטחון להגיש הצעת חוק לכנסת בנידון פטור לבנות דתיות?

7. האם פעולת הוועדה המיעצת מסייעת לצה"ל במילוי משימותיו?

סגן שר הבטחון מ. צפורי:

לשאלות 1, 2 ו-7: אין למשרד הבטחון שום קשר לוועדה המיעצת הנזכרת בשאלתה; ולכן התשובה לשלוש השאלות שלילית.

לשאלה 6: התשובה חיובית.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת ידליון.

אחרון ידליון (המערך):

לא שאלה נוספת. לא הבינותי.

סגן שר הבטחון מ. צפורי:

אסביר. למשרד הבטחון אין קשר עם שום ועדה אזרחית העוסקת בייעוץ וכך הלאה, הוועדות האלה — אם אמנם יש כאלה — הן ועדות וולונטאריות של אזרחים, ואלה יכולים לעשות כרצונם. אנחנו נקטנו פעולות עם כל הגופים הדתיים הציוניים על-מנת שיצאו למנוע את המודעות האלה.

באשר לשאלה 6 — האם מתכוון משרד הבטחון להגיש הצעת חוק לכנסת בנידון פטור לבנות דתיות? — אנחנו גמרנו לעבד את החוק; ותוך שבוע, או בתחילת שבוע הבא, הוא יוגש לכנסת.

אחרון ידליון (המערך):

לא קיבלתי תשובה לשאלות 3, 4, 5. יכול להיות שהאינפורמציה של הוועדה המיעצת הזאת היא לא נכונה; אבל הם אומרים שהוקפא גיוס, שקיבלו דחיית גיוס, ששירות נדחה וכיוצא בזה לא נכון — אני מבין שאין נתונים.

סגן שר הבטחון מ. צפורי:

אין לנו שום אינפורמציה על מה שהם כותבים. אין לזה שום משמעות.

אחרון ידליון (המערך):

האם משרד הבטחון הקפיד דיון? יש לך אינפורמציה.

— שאילתות ותשובות (צפורי, גרופר, שינמן, נמיר); הצעות לסדר-היום (שינמן, פעיל, קורפו, טובי, ארליך) —

סגן שר הבטחון מ. צפורי:

מאחר שהצעת החוק עומדת להיות מוגשת כעת ל-
כנסת ומאחר שוועדות הפטור הפסיקו את עבודתן —
לכן, עד אשר יתקבל החוק האומר שהצהרה בלבד היא
מספיקה, הוקפא גיוסן של בנות. המספר שברשותי כעת
הוא לא נכון. המספר האמיתי הוא הרבה יותר גדול.

740. הצעה לאסור על חיילות נסיעה

ב"שרימפיים" לשם מניעת מעשי אונס

חברי-הכנסת פ. גרופר שאל את שר הבטחון, ביום ג'
בשבט תשל"ח (11 בינואר 1978):

בעקבות מכתבי אליך, בנושא איסור על חיילות לנ-
סוע ב"טרמפים", ולאור המידע המצוי בידי, כי קרו
מקרי אונס נוספים שלא דרישת שר האוצר לפיטורי נציב
את כבוד השר להשיב לי:

1. האם נראית לכבוד השר הצעתי לעגן האיסור
הנ"ל בפקודות מטכ"ל?

2. אם כן — מתי ייצא הדבר לפועל?

3. אם לא — אילו פתרונות שוקל משרדך לשם מני-
עת התופעה?

היו"ר פ. שינמן:

סגן שר הבטחון ישיב לשאלתה 740 של חברי-הכנסת
פסח גרופר.

אורה נמיר (המעריך):

אפשר לבקש סגן השר ישיב על השאלתה של
חברי-הכנסת גרופר?

סגן שר הבטחון מ. צפורי:

לשאלה 1—2: העניין נבדק ונשקל על-ידי גורמי
צה"ל והם הגיעו למסקנה שאין הדבר מעשי.

לשאלה 3: בתשובתי לשאלתה 644 של חברת-
הכנסת אורה נמיר הסברתי את הצעדים שנקט צה"ל
לשם מניעת מקרים מצערים כגון אלה שזכרו.

1. הצעות לסדר-היום

דרישת שר האוצר לפיטורי נציב מס הכנסה

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני מודה גם על המחמאה ההדדית. אינני מבין מ-
דוע עלה קצפו של חברי-הכנסת קורפו.

אסביר את טענתי, מדוע הכנסת צריכה לדון בנושא.
ביום השישי האחרון — אינני זוכר בדיוק באיזו מה-
דורת חשדות בראדיו — שמעתי, כמו רבים במדינת
ישראל, את כבוד סגן שר האוצר מדיע, או בראיון
או משמו, שבעקבות שאלות שונות ומשונות החליט
האוצר, או עומד להחליט בעתיד הנראה לעין, לגבות מס
הכנסה, על-פי חוק, מהעוסקים בסחר בניירות ערך ב-
בורסה. אם אינני טועה, באותו מעמד אפילו — — —

שרי-האוצר ש. ארליך:

אתה טועה. זאת אנחנו עושים כל יום.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם אינני טועה, באותו מעמד נשמעה אפילו המלה
ספקולאנטים — רווחים ספקולאנטיים. אני מודה כי
שמחתי על שהאוצר "מתלבש" על נושא הנמצא, כנראה,
בשטח מת, לא בטיפול יאה ונאה. ממש חיתתי בהרגשה
של שביעות רצון. הדברים אותי שכעבדו 24 שעות, ב-
מוצאי שבת, באותם "שידורי ישראל", שמעתי הודעה
מטעם שר האוצר, אשר נשמעה, לפחות לאוזן הפשוטה
שלי, כך: להד"ם, לא יקום ולא יהיה, באופן עקרוני
זה לא נכון, זה לא מדויק, אין דיון באוצר בנושא.
תמהתי.

ביום א' היתה הודעה ששר האוצר תבע בפומבי
מנציב מס הכנסה, שאינני מכיר אותו, אליעזר שיליני,
להגיש את התפטרותו, כי הוא הדליף, לכאורה, מ-
ציאים שנידונו בוועדה פנימית של האוצר. אחר-כך נודע
לי כי מדובר בוועדה פנימית של נציב מס הכנסה, אשר
המליצה איך לנהוג בגביית מס הכנסה מסוחרים בניירות
ערך בבורסה. ההמלצות היו שיש לגבות מהם מס
הכנסה, שיש לקיים כלפיהם את חוק מס ההכנסה.

אני מודה שהגשתי את ההצעה הדחופה שלי לסדר-

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-
היום: הצעה לסדר-היום, שוועדת הכנסת קבעה את
דחיפותה. הנושא הוא: דרישת שר האוצר לפיטורי נציב
מס הכנסה. שלושה חברי כנסת העלו את ההצעה.

רשות הדיבור לחברי-הכנסת פעיל, ראשון הנואמים
בנושא זה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אינני עולה לדוכן עד שכבוד שר האוצר לא יהיה
נוכח פה.

(קריאה: הוא מייד ייכנס).

אם הוא ייכנס מייד — גם אני אעלה מייד.

חיים קורפו (הליכוד):

זו חוצפה ופגיעה בכבוד הכנסת. אבקש מהיושב-
ראש לקרוא לנואח השני. אין בתקנון שום זכר לכך
ששר האוצר צריך להיות נוכח.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

הנה השר הגיע.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

השר חייב להיות נוכח. זה ביוני הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, נא לא להתווכח על כך. זה לא מצוי
בתקנון, אבל יש משאלה כזאת. אני לא נשמע לה. הייתי
קורא לנואם האחר. בינתיים שר האוצר נכנס.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח ששר
האוצר נמצא כדי לשמוע דברי.

שרי-האוצר ש. ארליך:

השמחה הדדית.

של החודשים האחרונים. אבל תיקון כזה לא הוגש; להיפך: על ה"קייז" של גביית מס הכנסה מסותרים בניירות ערך התפוצצה הפרשה. זוהי סיבה שנייה מדוע אני מציע לדון בנושא.

והסיבה האחרונה — בקשתו של שר האוצר מנציב מס הכנסה שיתפטר. אני רוצה להגיד לכבוד השר: אינני מכיר את האיש, אני מכיר רק את הבעיה. כולנו יודעים שאם יש בעיה לנציבות מס הכנסה הרי היא נוצעה בכך שהנציבות איננה מאורגנת די טוב כדי להתמודד עם בעיות השומה וגביית המסים. אינני בטוח אם נציב מס הכנסה אשם בכך. אני יודע שיש קשיים בגלל מחסור בכוח-אדם, ה"קייז" הוא שוועדה כיוצאת קבעה שצריך לגבות מס, שיש חוק בעניין זה ויש לפעול על פיו. אליבא דכולי עלמא, אם יש מדליף המדליף הוא סגן שר האוצר בכבודו ובעצמו, שעוד ביום ו' מסר את ההודעה, או אחד מעובדי נציבות מס הכנסה — לא הנציב בעצמו אלא אחד מעוזריו, ככל הנראה. אינני יודע. בכל אופן לא אני הוא המדליף.

אין ספק — ואשמח אם כבוד השר יכחיש זאת — שברגע שסגן שר האוצר פירסם מה שפירסם ביום שיש, הרי באותה שבת קודש — אם נשתמש במונחים של חב"רינו הדתיים — רעמו כמה טלפונים, שהגיעו מכמה וכמה "בנקירים" אל שר האוצר, אל סגן שר האוצר ואל אחרים, לאמור: מה לך כי תשלח בנו את יחזקאל פלומין ואחרים כדי לגבות כל מיני מסים? יש לי רושם — אשמח מאוד אם תבוא כאן להכחשה — שהשר — לא אשתמש במונח "נכנע" — שקל שיקול נוסף והחליט לעשות מה שבאנגליה קוראים "אובר-רולינג" — לשנות את ההחלטות שהביע אותן סגנו.

הדבר החמור ביותר בעיני בנושא זה הוא שפקיד בכיר, בשם אליעזר שילוני, נבחר כשעיר לעזאזל. מדוע לא סגן שר האוצר יחזקאל פלומין? ואם יש אחריות של הממונים על העומדים תחתיהם — למה לא כבוד שר האוצר עצמו? אם דברים כאלה מתרחשים במשרד האוצר — שוועדה בודקת ומגישה המלצות בנובמבר או באוקטובר, המסקנות נגזרות, לא מבוצעות, כעבור זמן-מה העתונאים מתחילים לשאול, יש תסיסה, סגן שר האוצר אומר שהמסקנות תתבצענה, כעבור יום אומר שר האוצר שהן לא תתבצענה — הרי כעבור יום צריך שר האוצר עצמו להתפטר.

אני אומר זאת בצער רב. כי אם להיות כן — ואני רוצה להיות כן — הייתי מאוד רוצה שכבוד השר ארליך יישאר בממשלה בגלל סיבות פוליטיות, לא לכליות. אולי הדבר הטוב ביותר הוא שיתחחרר ממשרד האוצר ויישאר בממשלה כשר בכיר כדי לעזור לשפיות-הדעת הפוליטית בממשלה הזאת. את תיק האוצר ימסור למישהו אחר, שהרי בתוך משרדו קרה מה שקרה.

יש לי גם הצעה: בזמן האחרון אתם נוהגים לבקש שרים בכירים מבין יוצאי הדופן שבין אנשי המערך, עד כדי כך שבחרתם לכם שר חוץ מהכרתי והפלתי של המערך. אולי אציע לכם גם שר אוצר מהכיוון הזה.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

איזה ביטוי פארלאמנטארי זה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

כרתי ופלתי הם ביטויים תנ"כיים. לא התכוונתי למה שהתכוון חברי-הכנסת בנימין הלוי.

היום עוד לפני ששמעתי על פרשת שילוני. נדלקה לעיני נורה אדומה כאשר שר האוצר, בתגובה על דברי סגן שר האוצר, אמר שלא ייגבו מסים. חשבתי כי מן הראוי להעלות את הנושא העקרוני בכנסת.

אני רוצה להעלות שלוש נקודות אשר, לדעתי, מן הראוי שהכנסת תדון בהן. שתי נקודות נוגעות לתוכן המעשה והנקודה השלישית נוגעת לפרשת הנציב. אתי חיל בשתי הנקודות התכניות.

הפרשה נוגעת למשרד האוצר. אני רוצה ששר האוצר ישמע את דברי. אני מבקש ששר האוצר ישמע.

היו"ר פ. שיגמון:

קודם הבעת משאלה ששר האוצר יהיה נוכח. עכשיו אתה מבקש שהוא ישמע.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אתה מכיר אדם שמופיע ואיננו רוצה שיראוהו? אתה מכיר אדם שמדבר ואיננו רוצה שישמעוהו?

היו"ר פ. שיגמון:

אלה הן המשאלות שלך?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

יש לי עוד כמה משאלות: למשל, להחליף את השל-טון.

נקודה ראשונה הנוגעת לתוכן: אני חושב שאני מסוגל להבין מדוע, בשנת 1965, החליטה הכנסת לפ-טור ממס את רווחי ההון בבורסה. היתה לה כוונה לעודד יצירת בורסה בארץ מתוך תקווה שהבורסה תהיה וזה מכשיר לשאיבת הון מהציבור והון זה יופנה להשקעות. אני מסוגל להבין את החשיבה הקאפיטאליסטית של רוב חברי הכנסת, שאמרו שכדאי הדבר. לאחר שחלפו מאז 12—13 שנה, מתברר בעליל, בעונותינו הרבים שהבורסה משמשת בעיקר כשוק לספקולאציות ממרניות, ובמידה פחותה בהרבה — כמקום שבו מתגייס הון להשקעות בתעשייה. היה טבעי איפוא שהכנסת תדון בהטלת מס על רווחי הון בבורסה, בניגוד לחוק שהיא חוקקה בשנת 1965. זו הסיבה הראשונה לכך שמן הראוי לדון על הנושא בכנסת. זהו אחד הנושאים החשובים השייכים לשוק ההון.

הנושא השני השייך לתוכן הוא, שעל-פי החוק ה-קיים צריך אדם לשלם מס הכנסה. בין שאר בני-האדם יש כאלה שהפכו ל"ביוקירים", לסוחרים בניירות ערך בי בורסה. אנשים אלה, על-פי החוק, חייבים לשלם מס הכנסה כפי שחייב לשלם אדם הסוחר בקרקע או בבולים או במצרכים אחרים.

אני שומע רחש בספסלי הליכוד. מה שנעשה שם בהחלט מסייע לטיעון שלי. אני שמח שיש ויכוח בלי-כוד.

החוק הקיים היום מחייב לגבות מס הכנסה מהעוסקים בסחר בניירות ערך. ועדה זו, שמיינה נציב מס הכנסה, אכן בדקה וקבעה כי צריך להפעיל כלפיהם את החוק, בהנחה שסוחר בניירות ערך צריך לשלם מס הכנסה כמו סוחר אחר — ודאי כמו שכיר אחר, אם לא יותר ממנו.

הייתי מבין אם האוצר היה מציע לכנסת חוק הבא לתקן את החוק הקיים ולהטיל יותר מס הכנסה על סוחרים בניירות ערך; זאת כדי למתן את שגעון הבורסה

אורה נמיר (המערך):

אולי תגלה לנו את מי אתה מתכוון להציע.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אגיד. לא מי שאת חושבת. אני מחפש אחד מיוצאי הדופן במערך. יוצאי-דופן טוב כזה הוא יצחק בן-אהרן. תארו לכם ממשלה עם משה דיין מצד אחד ויצחק בן-אהרן מצד שני, שני יוצאי-דופן בתפיסה. אולי יש לכם אחר — אני לא יודע.

נדמה לי שהדבר הטוב ביותר הוא, ראשית כול, לג-בות מס מסוחרים בבורסה, כי החבר'ה הללו, כפי ש-התברר בשלוש השנים האחרונות, יש בהם שמתעשרים במהירות — וזוהי לא צומח הון המושקע בתעשייה. לא מהבורסה הישראלית תצמחנה השקעות הכסף בתעשייה או בחקלאות. זה הלקח של עשר השנים האחרונות. אפשר, עקרונית, לגבות מסוחרים בבורסה בלי רחמנות. אם אתה רוצה ברחמנות — תגבה מס בשיטה שתקבע כי מי שקונה ניירות ערך לזמן ארוך, מינימום שנה, לא ישלם מס. הווה אומר: נותנים הקלות למי שעוסק בסחר ניירות ערך ומניות שלא בתדירות גבוהה אלא בתדירות נמוכה מאוד, בהנחה שקניות ומכירת ניירות ערך לזמן ארוך יוצרת דינאמיקה של גיוס הון להשקעות יצרניות.

חייבים גם לשנות את החוק על רווחי הון בבורסה במגמה להטיל מס בתבונה. גם מי שחושב שהבורסה חשובה יודע שצריך להיות חוק חדש המטיל מס על רווחי ההון בבורסה. ובודאי יש להפעיל את חוק מס ההכנסה לגבי הסוחרים בניירות ערך.

ואחרון אחרון, באשר לפרשת נציב מס הכנסה. אני חושב ששר האוצר עשה משגה, מבחינתו. אילו רצה ל-החליף אותו, צריך היה לעשות זאת בהודמנות אחרת, לא במצב כזה. אם היה צורך בתגובה על הפירסומים — היה זה הוגן מאוד לוא התפטרו שר האוצר וסגן שר האוצר. אני חושב כי מן הראוי לא לנגוע במערכת מס ההכנסה לפני שניגשים לבנות אותה כראוי באופן יסודי מאוד, אולי מחדש, אולי בשיפורים. כל מיני מכות חפוזות, המונ-חתות מהמותן על עובדי ציבור המכהנים שם, תגרומונה רק לכך שעובדי המשרד יפחדו מחמת זעמו של השר; ובסופו של דבר הוא יפסיד, כי לא יעבירו אליו אינפור-מאציה. אני יודע זאת מתפקידי בתחום הביצוע. אם רוצים לשנות — מן הראוי שישנו את מערכת מס ההכ-נסה שינוי כולל, סיטוני, במחשבת חושב, לא בבהילות ובקפיצות — ספק לפי קאפריזות, ספק לפי כעסים ויומיומים — אלא בשיטה הרבה יותר כוללת. אם כבוד השר ישאל לדעתי — הוא מכהן כבר כחצי-שנה כשר אוצר, עבד על התקציב, כעשיו הוא מחלל להיכנס ל-שנת תקציב חדשה — אם הוא רוצה לשנות את המערכת מוטב שיעשה זאת לא על-ידי תרגילים מהסוג של פי-טורי שילוני אלא רק לאחר שיקול והכנה של שנה תמימה מעתה ואילך.

הדבר די טראגי ומצחיק. מבין שני נציבי המס האחר-רונים יצחק מן התפטר-התפטר על-ידי שר האוצר הקו-דם בגלל זה שרצה להטיל מס על רווחי נח"ד; ונציב מס ההכנסה הנוכחי מסולק, בעצם, משום שהוא מגלה נ-טיות לגבות מס הכנסה לפחות מסוחרים ניירות ערך, ש-נקראו על-ידי סגן השר פלומין ספקולאנטים. ישאל את עצמו אדם היושב בארץ: איזה מין ממשלות יש כאן? מס ההכנסה לא בסדר, "עמד", בלאו הכי סובל; ועל פרויקטים כאלה של רווחי הון, רווחי ממון, מסלקים

פקידים בכירים. ומי מסלק אותם? מיניסטרים. משמע שיש לנו ממשלות הנשלטות, כנראה, על-ידי ההון הפינאנסי; וזה דבר מהתמורים ביותר שאפשר להטיח בממשלה.

יהושע רבינוביץ (המערך):
בקשר למן לא צדקת.

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת פעיל, אני מצטער שביססת את דב-ריך — —
רשות הדיבור לחברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו, ל-הצעה לסדר-היום באותו נושא.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההחלטה הפוזיה והבלתי-מחושבת של שר האוצר — לתבוע מנציב מס הכנסה להתפטר, החלטה שפירושה פיטורים ללא בירור — מחייבת תגובה, כי זה מעשה שלא ייעשה. אמנם שר האוצר, שהיה נחוש בדעתו ביום א', כאשר הודיע שנציב מס הכנסה לא ימשיך בתפקידו אפילו יום אחד נוסף, היה נאלץ לסגת במידה מסויימת והודיע אתמול שמר שילוני ימשיך בתפקידו עד 1 באפ-ריל ושאינן ככוונתו לתבוע מהממשלה לפטר את נציב מס ההכנסה.

את צעדו של שר האוצר יש לראות כחוליה נוספת במדיניות של נתינת הגנה בלתי-מסוייגת לאנשי ההון, ללא הבחנה בין הון קונסטרוקטיבי להון ספקולאטיבי. התירוצ של שר האוצר למעשה הפזיז, שקומם נגדו לא רק את עובדי מס הכנסה אלא גם את הציבור הרחב ואפילו חלק מחברי סיעתו, מנוגד לצרכי המדינה.

זה עידוד לספקולאנטים שהפכו את הבורסה למעודון הימורים.

רצוני לצטט את המאמר הראשי בעתון "מעריב" האח-רון, ובו נאמר: "בדרישה מנציב מס ההכנסה נכשל שר האוצר בשלוש טעויות חמורות ומרגיות: הוא פגע שלא לצורך במשרת-ציבור ותיק ומסור; הסתכסך עם קבוצת עובדים הסובלת בלאו הכי ממוראל ירוד" — אני מוסיפה: על אף עבודתם המסירה — "ואף הפגין יחס של אי-אהדה — אם להשתמש בלשון המעטה — לחוק שהוא מצווה על הפעלתו".

אדוני היושב-ראש, על מה יצא קצפו של שר האוצר נגד נציב מס הכנסה? שר האוצר לא הסתיר שהחלטתו היא תוצאה מהצטברות מחלוקות בינו לבין נציב מס הכ-נסה במשך החודשים האחרונים. אדוני שר האוצר, רצוי — ואף חובה — שהכנסת תדע על מה היתה המחלוקת ובשביל מה החליט שר האוצר לנקוט שיטה של עריפת ראשים.

אין ויכוח על כך שנציב מס הכנסה נהנה מאמון והערכה מצד עובדי מס הכנסה ויתר הסקטורים כעובדי המסס ועוד. גם אתה, אדוני שר האוצר, אינך מטיל ספק בכישרונו ובחריצותו, בהתמדתו ובמסירותו ובנא-מנותו לתפקיד זה, וכן לתפקידים אחרים שמילא בעבר במשך 17 שנים. הוא מסור לעבודתו ותורם תרומה רבה מאוד לעיצוב מערכת המיסוי במדינת ישראל, לייעולה ולשיפוריה. הנסיון להטיל עליו את האחריות להדלפת מסמך — שהיה מצוי לא רק במגירתו של נציב מס הכנסה אלא גם במגירת שר האוצר ובמגירת סגנו —

שר האוצר לשחרר לחלוטין מחובה זו — את הספקולאנטיים בבורסה. לא מדובר בתשלום מס הכנסה על-ידי אותם רבבות משקיעים המשקיעים את חסכונותיהם ברכישת מניות, מתוך רצון להבטיח את הערך הריאלי של חסכונותיהם ברכישת מניות, מתוך רצון להבטיח את הערך הריאלי של חסכונותיהם במצב שהמשק נתון בו: כש-האינפלציה דוהרת, למות כל הכרוזתיה של הממשלה הזאת שהיא תרסן את האינפלציה הזאת. אנחנו עדים לתהליך הפוך לחלוטין: לא רק שהאינפלציה איננה נעצרת אלא היא אף מוסיפה לדוהר.

אין זו דוגמה לאזרחות טובה מצד שר האוצר. כיצד תתפרש הכרתו — אני מרשה לעצמי להשתמש בביטוי לא פארלאמנטארי, אבל לא מצאתי מלה אחרת — כיצד תתפרש הכרתו השחצנית של שר האוצר, שאמר: "לא אישם את החוק ואם יהיה צורך אתקן אותו"? כשקראתי הכרזה זו, שהתפרסמה בכל העיתונים —

חיים קורפו (הליכוד):
הודעות.

יושנה ארבלי-אלמוזילינו (המערך):
רציתי לפנות ליושב-ראש הכנסת, שיתבע — — —

חיים קורפו (הליכוד):
חברת-הכנסת ארבלי-אלמוזילינו, מה זה פחות מכך בד ממצב שחוק כזה קיים במשך שנים ולא הפעילו אותו? כשנציב מס הכנסה אמר לשר האוצר לשע-בר: אדוני, אתה עובר על החוק — עונה לו שר האוצר: לא שאלתי אותך.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
השאלה היא אם שר האוצר עבר על החוק או לא עבר. זה מה שחשוב.

יושנה ארבלי-אלמוזילינו (המערך):
אני מדברת על הכרתו של שר האוצר, שהודיע שלא יישם את החוק הזה.

חיים קורפו (הליכוד):
הוא אמר שהוא יתקן אותו. זה יותר מכובד מאשר לא לקיים אותו.

יושנה ארבלי-אלמוזילינו (המערך):
כל עוד החוק קיים, צריך שר האוצר ליישם אותו.

בהכרזה זו יש הפרת הצהרת האמונים ששר האוצר נתן בכנסת, ובה נאמר: "אני מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת". אין ויכוח על כך שזכותו של שר האוצר — איש לא יש-לול זאת — להציע תיקונים בחוקים קיימים, על-פי מדי-ניותו ולפי רוחו. איש לא ישלול זכותו להציע תיקון זה בכנסת. בכנסת יהיה ויכוח על התיקון שיוצע, והכנסת היא סוברנית להחליט. לפיכך שר רוב בכנסת. אתם יכולים להעביר בחוקים כל תיקון שתרצו, אך הכנסת סור-ברנית להחליט; והחלטתה מחייבת לא רק את פשוטי העם — החלטה האומרת שפה מתקבלים חוקים המחיי-בים אותם בתחום זה או אחר — אלא, בראש וראשונה, את שרי הממשלה המופקדים על ביצוע החוק וממונים על כך; במקרה זה — שר האוצר. אם שר האוצר לא ידיע מעל במת הכנסת שהוא מסתייג מן הדברים האלה

הוא נסיון נפל להטיל את האשמה על נציב מס הכנסה, בלי שתהיה הוכחה, בלי שיהיה ביסוס כלשהו לכך, ש-האזרחיות להדלפה נופלת עליו ולא על אחרים. מדוע לא נגה שר האוצר באותה מידה כאשר, יום לפני הגשת התקציב, היתה הדלפה שהרגיוה אותו מאוד? במדינות רבות בעולם — כאשר קורה מקרה מן הסוג הזה, שר האוצר מתפטר. אבל במדינת ישראל לא אירע הדבר, והכול בא על מקומו בשלום.

בדבר אחד אני מקבלת את טיעוניו של שר האוצר: זה היה הקש ששבר את גבו של הגמל; כי להתפטר ממר שילוני — זוהי כוונתו של שר האוצר זה חודשים. אני מקבלת שהיסוד לרצון זה הוא פוליטי. הסיבה לכך נעו-צה, לדעתי, בחוסר נכונותו של שר האוצר לתת גיבוי לפעולתו של נציב מס הכנסה להילחם בחומרה נגד מעלימי המס ולנקוט את כל האמצעים על-מנת לא ל-שחרר מיוחסים וחוקים מחובה זו.

הרי הוויכוח בין נציב מס הכנסה לשר האוצר היה והינו אם יש להלבין את ההון השחור. לא במקרה לא הומין שר האוצר את נציב מס הכנסה לבירור שהתקיים אצל ראש הממשלה, שבו הוחלט כי אין לתת חנינה לעברייני המס על-ידי הלבנת ההון השחור. מר ארליך ידע את התנגדותו של מר שילוני להצעתו ורצה למנוע מראש הממשלה להסמוך ולהתרשם מחוות-לדעתו של ה-איש המופקד על גביית מס הכנסה והמלחמה בעברייני המס.

לא סוד הוא שהיתה מחלוקת בין נציב מס הכנסה לשר האוצר בדבר שיטת גביית מס הכנסה מההילומנים, המסרבים עד היום לנהל ספרים והמשלמים פרוטות למס הכנסה על המיליונים שהם מרוויחים.

החלטתו של שר האוצר לפטר את מר שילוני הוס-ברה לציבור ברצונו של השר לשמור על יציבות הבור-סה ומפחד שתקף אותו מפירסום המלצות ועדה, המל-צות שנבגזו על ידו, אך הגיעו לידיעת הציבור על-ידי פירסום ב"ידיעות אחרונות". והרי המלצות אלה אין בהן שום סוד אלא הן פשוט צילום המציאות מבחינת החוק הקיים.

על מה יצא קצפו של שר האוצר? על כך שפורסם כי ועדה, שהוטל עליה לבדוק את המצב, קבעה שספ-סרי הבורסה חייבים לשלם מס הכנסה על רווחיהם ככל אזרחי מדינת ישראל. שומו שמיים. על מה ועל מי זעמו של שר האוצר? על אדם שבדיו הפקידה המדינה את הזכות והחובה לחייב כל אזרח במדינה כי ישלם מסים בהתאם להכנסתו ורווחיו. ההכרזה הבוטה הזאת של שר האוצר — שהחלטתו לפטר את מר שילוני מגמתה להר-גיע את הבורסה או, כפי שפורסם ב"מעריב", "כי יש להקריב קרבן כדי להציל את הבורסה" — מתפרשת על-ידי הציבור הדחב, ובצדק, כהגנה הניתנת על-ידי שר הא-צר לכמה מאות או אלפים של ספסרי בורסה, שהפכו את פעולתם בבורסה לעסק שהם חייבים לשלם עליו מס הכנסה, בהתאם לרווחים שהם צוברים מעסקאותיהם.

אדוני היושב-ראש, איזה משטר רוצה שר האוצר שישירור במדינת ישראל? מצב שפועל, המשתכר 3,000 לירות לחודש מעמל כפיו, ישלם מדי חודש בחודשו את המגיע ממנו למס הכנסה; שתקלאי הנתון לקאפריות של הטבע ישלם מדי שנה מס בהתאם להכנסתו; הוא הדין בעל-מלאכה, בעל תעשייה וסוחר. רק סוג אחד דואג

אגלה. גילית הרבה ידענות. עוד מעט אעמוד על הדברים.

אינני יכול להתייחס לנושא שאיננו על סדר-היום. אני חייב לתקן כמה דברים לבל ייווצר רושם מעוות, על-פי דברים שנעשו בכוונה, במזיד, או מתוך תמימות. סגן שר האוצר הכחיש את הידיעה שהופיעה ב"ידיעות אחרונות" ביום שישי. לא היתה סתירה בין הודעת שר האוצר במוצאי-שבת לבין הודעת סגן שר האוצר ביום שישי. איש לא טילפן אלי בשבת ואיש לא לחץ עלי. אני מודיע לכנסת שלא קיבלתי אף טלפון אחד; וכל הציוורים, שלך, חברי-הכנסת פעיל, הם דמיון בלבד. הס-לפונים לא רעמו. לא עשיתי שום "אוברוולים".

אני רוצה להוסיף עוד משהו. כאשר נציב מס הכנסה קובע ועדה פנימית, לצורך בירור עניין מסוים, אין הדבר מחייב את שר האוצר. מה פלא שלא ביצעת. אי-גב, את הוועדה הזאת מינה נציב מס הכנסה לא בשעה שאני כיהנתי כשר האוצר. הדבר הזה איננו חדש; הוא ישן. לכן אקצר בזה. נציב מס הכנסה לא נפל קרבן במקום הסגן ולא נפל קרבן במקום השר.

כעת — לדברי חברי-הכנסת שושנה ארכלי. היא דיברה על פיטורי עובד. לא פיטרת שום עובד. אם מדברים על דוגמה — אני רוצה לספר לחברי הבית משהו ששכחו כבר. התחלפו פעם שני שרי קליטה. יגאל אלון היה שר הקליטה ובא במקומו נתן פלד. הוא בא בבוקר למשרדו ואמר לאלוף יוסף גבע, שהיה מנכ"ל משרד הקליטה: לך הביתה, אין לך מקום לשבת.

השר מ. נסים:

הוא פיטר אותו עוד לפני שהושבע.

שר-האוצר ש. ארליך:

הכנסת לא רעמה. האופוזיציה דאו לא הגישה הצעה לסדר-היום של הכנסת. אתם נציגי הסוציאליסטים, הפר-עלים, בעלי היושר — — —

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

במה דומה האחד לחברו? מה הפראזות האלה? די בפראזות ריקות מתוכן.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (המערך):

אילו החלפת את המנכ"ל שלך, לא היו טענות.

שר-האוצר ש. ארליך:

חברי-הכנסת ז'אק אמיר, בקולך לא אתחרה. חברת-הכנסת ארכלי, מי הקים את עתירי ההון במדינת ישראל? מי העשיר אנשים בצורה קלה? משטר הליכוד או מש-טר?

(קריאה: תומכי הליכוד.)

את כל העשבים השוטים שגידלתם אנחנו צריכים לנכש.

(קריאה: מה זה נוגע לפיטורין?)

שמעון פרס (המערך):

האם היה המשק אי פעם במצב כמו שהוא עכ-שיו? תומכי הליכוד עשו זאת בניגוד לחוק, ואתה מנסה להלבין להם את ההון עכשיו.

שר-האוצר ש. ארליך:

חברי-הכנסת פרס, גילית פעילות שאינה הולמת אותך.

או מכחיש אותם; אם לא יודיע שלא אמר שלא יישם חוק זה או אחר — אני מטילה ספק אם הוא יוכל להמ-שיך בתפקידו, כי תפקיד שר האוצר מחייב אמינות וה-קפדה על שמירת חוקים. אם זה לא יהיה קיים — תהיינה ההשלכות חמורות ביותר, מבחינת דוגמה אישית לציבור ומבחינת השפעה שלילית על מוראל הציבור.

אדוני היושב-ראש, מוסר המסים איננו עומד על הגובה הדרוש. מעל במה זו הועלו לא פעם האשמות כב-רות בדבר העלמות מס — במיליארדים — העלמות ש-שימשו צממה להון השחור, שגדל ותפח במדינת ישראל. של פלד מס הכנסה היו על כך שלא היה מוכן להש-לם עם קיום מעלמי מס ועם שיחורר ספקולאנטים מתשלום מס הכנסה בהתאם לחוק הקיים. זהו כחם על משרד האוצר.

הודעתו האחרונה של שר האוצר, שמר שילוני ימ-שיך לכהן גם אחרי 1 באפריל — העובדים נפגשו עם שר האוצר והוא הודיע להם שמר שילוני לא יפטר ממשרת עובד מדינה אלא ימשיך להיות עובד מדינה, אך יועבר לתפקיד אחר — איננה מפחיתה מחומרת המעשה שעשה שר האוצר, בהטילו אשמה חמורה על אדם יקר בלי שהוכחה אשמה כבדה זו.

אדוני היושב-ראש, ההגנות והאמינות, הדאגה ל-טוהר המידות וההקפדה על שמירת החוק מחייבות, לדע-תי, שהכנסת תסתייג מהחלטתו הפזיזה והבלתי-אחראית של שר האוצר. תהיה בכך תרומה לחיזוק המינהל הצי-בורי ולביצור הדמוקרטיה במדינת ישראל.

לאור חשיבות הנושא, אדוני היושב-ראש, אני מציי-עה לקיים דיון במליאת הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת אולמרט, להצעה באותו נושא.

אחוד אולמרט (הליכוד):

אמנם הגשתי הצעה לסדר-היום בנושא, אבל הנ-הלת הסיעה שלי התכנסה במהלך הישיבה וקיבלה הח-לטה שלפיה איני יכול להגיש את ההצעה. לפיכך איני מגיש אותה.

היו"ר פ. שינמן:

ברשותך לחזור כך. אם כן, חזרת.

נאמר פעיל (מחנה שלי):

חברי-הכנסת אולמרט, אתה יכול לקבל אישור מסיעת מחנה שלי.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לשר האוצר, לתשובה.

שר-האוצר ש. ארליך:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נושא ההצעות ל-סדר-היום הוא: "דרישת שר האוצר לפיטורי נציב מס ההכנסה". לכן קשה לי להתייחס לנושאים שהעלו כאן חברי-הכנסת פעיל וארכלי.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (המערך):

הנושא שלי היה: "ביטול..."

שר-האוצר ש. ארליך:

שמעתי הרבה דברים שעוד אינך יודעת — עוד מעט

חוברת ט"ו, ישיבה ע"ב

— הצעות לסדר-היום (ארליך, פעיל, אמיר, פרס, שינמן, טובי, נבון, לין) —

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי, להצעה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת פעיל לוועדה המתאימה.

יצחק נבון (המערך) :

מדוע אינך רוצה שהדיון יהיה במליאה ?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אני מעדיף שהדיון יהיה במליאה. אבל אם ההצעה לא תתקבל אציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

פיטוריו של מר שילוני, נציב מס ההכנסה, אינם בגדר יחסי עבודה, שבדרך כלל אנו מתנגדים להעלותם לדיון בכנסת. אלה הם פיטורים שכוונתם להשלים מערכת צעדים כלכליים מרחיקי-לכת בשירות בעלי ההון, צעדים שהשר ארליך יום ומבצע מאז עלות הליכוד לשלטון. אלה הם פיטורים המעידים כי הגענו למצב שבו אילי ההון, מנהלי הבורסה, קובעים, באמצעות שרי ממשלת הליכוד, מי יהיה פקיד בכיר ; ומי שאינו מוצא חן בעיניהם — יפוטר, זאת המשמעות החמורה של פיטור נציב מס ההכנסה.

מחוגי האוצר ומס הכנסה הודלפה ידיעה על קיום דו"ח, שלפיו מתכוונים להפעיל את סעיפי החוק המאפשרים הטלת מס על רווחים מהירים, הנוצרים על-ידי עסקאות במניות, זאת אומרת על-ידי עסקאות בבורסה. כאן סערה רוחם של חוגי הבורסה ובעלי ההון, ושר האוצר לא איחר לפעול כרצונו. הידיעה הוכחשה מכול וכול ; ונציב מס ההכנסה, שזעם אילי הבורסה נפל עליו, פוטר מתפקידו.

הדבר החמור הוא בכך, שכדי להרגיע את אילי ההון בא השר ארליך ומכריו, גם בטלוויזיה וגם מעל דפי העתונות, שהוא מפרט את נציב מס ההכנסה שילוני — לא מפני שיש לו הוכחות שהוא המדליף, לא מפני שהוא פקיד שאינו ממלא תפקידו אלא, כדבריו, כדי להרגיע את הבורסה, כדי לשכך את הרוחות של אנשי ההון, כדי להרגיע את הבנקים המושכים בחוטי המשק, שהבורסה מדשנת את רווחיהם יום יום, וכדי לעשות את דברם.

מתברר גם — ואמר זאת שר האוצר — שהסיבה לפיטורים היא הצטברות עניינים שהביאו להחלטה של השר. מתברר ששר האוצר רוצה להתפטר מפקיד בכיר שלא הסכים לגישתו להלבנת ההון השחור. מתברר שמר שילוני התנגד להסדר עם היהלומנים שעשה שר האוצר, הסדר שבא לקבוע להם תקרת-הכנסה מגוחכת בת 100 אלף לירות שלפיה ייגבה מס ההכנסה.

והמרצע יצא מן השק : מלאכת הרגעת הבורסה וב-עלי ההון נמשכת — על-ידי הכרות השר שלא יבצע את החוק הקיים ושיכינו הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה. לפי הצעת חוק זו יהיו המשקיעים בבורסה וסוחריו ניירות הערך פטורים מתשלום מסים על רווחיהם.

אמנון לין (הליכוד) :

אם זה עניין עקרוני — מדוע לא עשתה זאת הממשלה הקודמת ?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זה רע מאוד, מה שעשתה הממשלה הקודמת, כי זה

אני מודיע וקובע שכל מה שסיפרת על חילוקי-דעות ביני לבין הנציב הוא חסר יסוד. לא היו בינינו חילוקי-דעות — לא בעניין הלבנת הון שחור ולא בעניין הנהלת ספרים על-ידי היהלומנים. יכולתי ללכת לפולמוס מסויים בעניין אייגהול ספרים על-ידי יהלומנים. רציתי להימנע מפולמוס. גיליתי ידענות וציטטתי דברים שלא היו מעולם.

אני קובע שהמסמך הזה — של הוועדה שמינה הנציב — לא היה בידי. נכון שהנציב העביר לי אותו לפני שלושה חודשים, אך אני ביקשתי להחזיר לו אותו. לא אני מינתי את הוועדה, וזה לא חייב אותי.

אני בעד תיקון החוק. מעולם לא התבטאתי, כפי שמישהו ניסה לשים מלים בפי, שלא איישם חוק. אני אישם כל חוק שתחוקק הכנסת. אם יש חוק הטעון תיקון, לדעתי, אציע לכנסת לתקנו. אם הכנסת תקבל את ההצעה — תקבל ; אם לא תקבל — לא תקבל.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

השאלה היא : האם בינתיים אין החוק מתייב אותך ?

שר-האוצר ש. ארליך :

אני נוהג כפי שנהגו שרי האוצר שקדמו לי.

יעקב ז'אק אמיר (המערך) :

גם אתה לומד "דריכים עקלקלות", כפי שאמרת ?

שר-האוצר ש. ארליך :

אני מבקש להיות צמוד לנושא. אני מודיע לכנסת שהצעתי לנציב מס ההכנסה שיתפטר. זה נכון. אבל אני דוחה את ההצעה שזה נושא לדיון בכנסת. עניין שבין שר ובין פקיד צריך להישאר בין השר ובין הפקיד ; הוא איננו עניין לפארלאמנט, עם כל הכבוד הראוי.

כידוע לכם, כאשר נכנסנו, אנשי הליכוד, למשרדי הממשלה — וביניהם גם אני כשר האוצר — עשינו "טיהור" — — —

שמעון פרס (המערך) :

אם זה עניין בינך ובין פקיד — מדוע אתה מופיע בטלוויזיה ומאשים את הפקיד ואינך נותן לו אפשרות להשיב ? אתה עשית מעניין זה נושא ציבורי בהופעתך בכלי התקשורת, ולכן זה בהחלט — פרט לעקרון — עניין לפארלאמנט.

שר-האוצר ש. ארליך :

אני לא הלכתי לטלוויזיה. העניין לא נודע מפי. אני הייתי צריך להגיב. ובטלוויזיה — אם כבר הזכרת זאת — להיפך, לא האשמת אותי. גם בהודעה הרשמית שעל גבי הכתב — ואם תרצה אמציא לך אותה — הודעתי במפורש שאינני מאשים אותו ; ובטלוויזיה אמרתי שהוא פקיד מועיל.

אבל אני חוזר לנושא שלנו. במשרד האוצר עשינו "טיהור פוליטי" : הוצאנו כל המנגנון והכנסנו רק אנשי שלומנו... כפי שהייתם אתם נוהגים לעשות בעבר.

אנו לא נהגנו כך. אנו חותרים לדה-פוליטיזציה של המנגנון הציבורי, ואין לזה כל קשר עם הפירסומים ה"בלתי-נכונים".

אני מציע לכנסת לא להתייחס לפירסומים שהיו, כי הם בלתי-נכונים.

אני מציע להסיר את ההצעות מסדר-היום.

הביא למצב שאתם היום, בשירות בעלי ההון, מחמירים את הבעיה יותר ויותר.

מהפועלים ומהשכירים מנכים את המסים על ימין ועל שמאל, את פת הלחם וכוס החלב מייקרים כדי לחסוך כמה מיליוני לירות בסובסידיות. אך עשרות מיליוני לירות של מס הכנסה ומס ערך מוסף, שבעלי ההון הגדול והסוחרים הגדולים חייבים בהן — את אלה מוכן שר האוצר להשאיר בכיס בעלי ההון. הוא מוכן לפטור את הבנקים, את הספקולאנטים, ממסים שיש בהם להכניס מיליוני לירות לקופת המדינה ולהקל את עומס המסים על "עמך" ועל המוני הפועלים.

בגלל המשמעות החמורה שיש לצעד זה של שר האוצר יש לדון בנושא זה בכנסת. ואם לא בכנסת — לפחות באחת מוועדותיה.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת קורפו, להצעה.

חיים קורפו (הליכוד) :

לשם איוון, החליטה הסיעה שאני אסיר גם את הצעת.

משה שחל (המערך) :

יש הצעה אחרת לחבר-הכנסת ברעם.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ברעם, להצעה.

עוזי ברעם (המערך) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נדמה לי שהיום אין לשר האוצר סיבה כלשהי לחגוג, גם אם בסופו של דבר יהיה לו רוב פארלאמנטארי. גם צורת הגשת התקציב וגם הטיעון שנשמע היום אינם מוסיפים דבר, לא לממשלה ולא לשר האוצר.

אני מתפלא מאוד ששר האוצר מציע להסיר נושא כזה מסדר-יומה של הכנסת; כי, אדוני שר האוצר, במה מדובר כאן? הרי אם אתה רוצה לפטר אחד מפקידיך — אני לא אתערב; אתה יכול לקרוא לכל פקיד ולומר לו שהוא איננו מבצע נכון את המדיניות ואתה דורש ממנו להתפטר. זו זכותך, ואין שום אפשרות לבקר אותך על כך מבחינה פארלאמנטארית.

כאן המקרה הוא אחר. כאן זה מקרהו של אדם שבע גטיון שמילא את תפקידו בצורה הטובה ביותר, גם לדעתך ואתה פיסרת אותו, או דרשת ממנו להתפטר, בשל חשש הדלפה. בעצם, אדם בן 64, שמאחוריו שנים ארוכות של שירות ציבורי, נקרא להתפטר בגלל הדלפה שלא הוכחה על עיקר. אחת משתיים: אם הנציב הוא המדליף — עליו ללכת; אם לא — אתה חייב לחקור. אבל אם אתה חושב שמישהו צריך ליטול על עצמו את האחריות — אתה, אדוני שר האוצר, חייב ליטול על עצמך את האחריות הפארלאמנטארית. לא אתה יכול להחליט מי האדם שיטול על עצמו את האחריות על הדלפה שלא הוכחה אותה כל עיקר.

יש לך גימוקים כאלה וכאלה. לא ייתכן, בשום פנים ואופן, שלא תתיר לוועדה של הכנסת לדון בעניין לעומק ולשמור את גימוקך ואת גימוקי אחרים. אי לזאת אני מציע לבית להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר פ. שינמן :

אני שואל את חבר-הכנסת פעיל אם הוא מסכים להעביר את הצעתו לוועדה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

הייתי רוצה שנצביע קודם על ההצעה לדון בנושא במליאה; ואם זה לא יעבור — נצביע על העברה לוועדה.

היו"ר פ. שינמן :

אני שואל אם אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

עניתי לך בדיוק למה אני מסכים.

היו"ר פ. שינמן :

אני רוצה תשובה ברורה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

מי אמר שה- vocabulary של המין האנושי הוא רק "כן" או "לא"? מה אני כאן — נאשם? אני מסביר בדיוק מה אני רוצה.

היו"ר פ. שינמן :

נא לא להתרגז. חבר-הכנסת פעיל, פירוש הדבר שהצעתך עומדת או להיות נדונה במליאת הכנסת או להיות מוסרת מסדר-היום. אין הצעה להעביר לוועדה. אחרי-כך לא תוכל להיות הצעה להעבירה לוועדה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) : יכולה להיות.

(קריאה : יש הצעה להעביר לוועדה, לא בהסתמך.)

היו"ר פ. שינמן :

ההצעה קיימת אם חבר הכנסת המציע מסכים לה. אחרת — אינה קיימת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

זה לא נכון. מה אתה מדבר? חבר כנסת אחר יכול להציע להעביר את ההצעה לוועדה. אתה אינך יכול לשלול העמדת הצעה כזאת להצבעה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

בפירוש כך. אני רוצה שיצביעו קודם על ההצעה לקיים דיון במליאה. אם זה לא יתקבל אזי נצביע על העברה לוועדה. איוו מין שיטה היא זו, אדוני היושב-ראש? אתה מתנהג כמו התובע הכללי.

היו"ר פ. שינמן :

נדמה לי שעד כה נהגנו לשאול את חבר הכנסת — מציע באשר להסתמך. אם לא הסכים — ההצעה כאילו לא קיימת. אבל נקבל את זה. ובכן, יש גם הצעה להעביר לוועדה את הצעתו של חבר-הכנסת פעיל.

שר-הבריאות א. שוסטק :

לא, אתה צריך להצביע קודם על ההצעה המרחיקה-לכת.

היו"ר פ. שינמן :

בוודאי.

אני מעמיד להצבעה את הצעת השר לא לכלול בסדר-היום של הכנסת את הנושא שהעלה חבר-הכנסת פעיל.

חוברת ט"ו, ישיבה ע"ב, ט"ז שבט תשל"ח (24 ינואר 1978)
— הצעות לסדר-היום (שינמן, ארבלי-אלמוזלינו) —

היו"ר פ. שינמן:

אם כן, לפנינו שתי הצעות: הצעתו של השר —
להסיר את הצעת חברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו מ-
סדר-היום; והצעה אחרת — להעביר אותה לוועדה.

הצבעה

בעד ההצעה לא לכלול את הנושא שהועלה על-
ידי חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו
בסדר-היום של הכנסת — רוב
בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון
בוועדה — מיעוט

ההצעה לא לכלול את הנושא שהועלה על-ידי
חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו בסדר-היום
של הכנסת נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, סיימנו את סדר-היום של הישיבה.
הישיבה הבאה תתקיים, אם-ירצה-השם, מחר בשעה
אחת-עשרה לפני הצהריים. היו ברוכים. הישיבה נעולה.

הצבעה

ההצעה לא לכלול את הנושא שהועלה על-ידי
חבר הכנסת מ. פעיל בסדר-היום של הכנסת
נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חברת-הכנסת
מ. פעיל לדיון בוועדה לא נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן:

אנו עוברים להצעה של חברת-הכנסת ארבלי-אל-
מוזלינו. אני שואל את חברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו:
האם את מסכימה להצעה להעביר את הצעתך לוועדה?

שישנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):
כן.

הישיבה נעולה בשעה 16:19.